

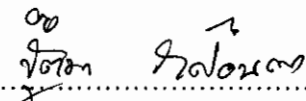
การศึกษาใช้คุณค่าของยางพารา กรณีศึกษาอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

สุวัฒน์ ติลาบุตรโท

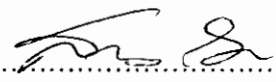
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน
คณะ โลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

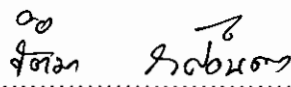
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สุวัฒน์ ลีลาฤทธิ์โท ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

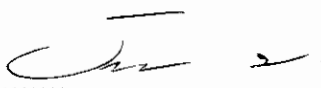
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....ที่ปรึกษาหลัก
(ดร. รุติมา วงศ์อินตา)

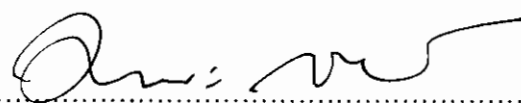
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือเอก ดร. สราวุธ ลักษณะโต)

.....กรรมการ
(ดร. รุติมา วงศ์อินตา)

.....กรรมการ
(ดร. ธัญภัส เมืองปิ่น)

คณะโลจิสติกส์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะ โลจิสติกส์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานะ เขาวรัตน์)

วันที่ 3 เดือน กันยายน พ.ศ. 2558

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.จิตติมา วงศ์อินตา ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรือเอก ดร.สราวุธ ลักษณะโต ประธานกรรมการสอบงานนิพนธ์ ดร.ธัญภัส เมืองปิ่น กรรมการสอบงานนิพนธ์ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำต่าง ๆ ในการทำวิจัยครั้งนี้ตลอดจนช่วยตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของสารนิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ทุกคนที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ในการให้โอกาส และข้อมูลด้านการวิจัย และขอบพระคุณผู้ที่ได้นำข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิด และวิธีในการคำนวณต่าง ๆ ที่ได้เผยแพร่ในทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ข้าพเจ้าได้ทำการค้นคว้า และศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จนทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดีเยี่ยมของผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนสามารถศึกษาจนมาถึงความสำเร็จอีกขั้น รวมไปถึงเพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นส่วนหนึ่งของกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือ ความสำเร็จของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บุพการีและผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุวัฒน์ ติลายุทธ์โท

56920287: สาขาวิชา: การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน; วท.ม. (การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน)

คำสำคัญ: โซ่อุปทาน/ ต้นทุนฐานกิจกรรม

สุวรรณ ติลายุทธ์โท: การศึกษาโซ่อุปทานของยางพารา กรณีศึกษาอำเภอแปลงยาว จังหวัด

ฉะเชิงเทรา (STUDY OF HEVEA BRASILIENSIS VALUE CHAIN: CASE STUDY IN

PLEANG YAO DISTRICT, CHOCHAENGSAO PROVINCE). อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์:

ฐิติมา วงศ์อินตา, Ph.D., 64 หน้า. ปี พ.ศ. 2558

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพรวมโซ่อุปทาน และเสนอแนวทางการปรับปรุงโซ่อุปทานของยางพาราของเกษตรกรอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกร พ่อค้าคนกลาง สหกรณ์ และบริษัทรับซื้อยางพารา

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ในโซ่อุปทานของยางพาราที่พบเป็นกลุ่มเกษตรกรซึ่งยังขาดความรู้ในการจัดการโซ่อุปทาน ในด้านเงินทุน ด้านแรงงาน ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านการเพิ่มความรู้ในการปลูกยางพารา และด้านปัจจัยการผลิต เกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง เนื่องจากเกษตรกรไม่ทราบถึงกระบวนการกำหนดราคาของยางพารา ทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่น้อยลง ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหา คือ เกษตรกรควรมีการวางแผนการผลิตให้มากขึ้นมีการจดบันทึกข้อมูลด้านต้นทุน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปลูกยางพารา และการรวมกลุ่มในระดับเกษตรกรเพื่อทำการจำหน่ายยางพาราให้กับบริษัทรับซื้อยางพาราโดยตรงแบบไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

56920287: MAJOR: LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT;
M.Sc. (LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT)

KEYWORDS: ACTIVITY/ BASED COSTING

SUWAT LEELAYUTTHO: STUDY OF HEVEA BRASILIENSIS VALUE CHAIN:
CASE STUDY IN PLAENG YAO DISTRICT, CHACHOENGSAO PROVINCE. ADVISOR:
THITIMA WONGINTA, Ph.D., 64 P. 2015.

The objective of this research is to overview study and propose the ways to improve the hevea brasiliensis value chain in Pleang Yao District. The respondents were farmers, middlemen, cooperatives and companies buy hevea brasiliensis.

Mentioned to the research, mostly problem of hevea brasiliensis value chain effected to the farmers, because of lacking in appropriate adjustment in investment, labor, technology, knowledge and production. The farmers were lowered the price of hevea brasiliensis by middlemen, due to no information in the pricing process. Such this problem caused their lower income. Finally, the solution is that the farmers should realized the important of production planning, investment recording, getting more knowledge in planting hevea brasiliensis and organizing their own farmers group to offer their products to customer company directly.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	2
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	3
นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	3
2 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
แนวคิดโซ่คุณค่า.....	4
แนวคิดต้นทุน และผลตอบแทน.....	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	15
กรอบการดำเนินการวิจัย	15
การรวบรวมข้อมูลภาพรวมของโซ่คุณค่าของยางพารา อำเภอแปลงยาว จังหวัด ฉะเชิงเทรา.....	16
จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	16
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	17
การวิเคราะห์ข้อมูล	18
สรุปและเสนอแนะ	18
4 ผลการวิจัย.....	19
สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา.....	19
ผลการวิเคราะห์โซ่คุณค่า	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กิจกรรมสนับสนุน	35
สรุปจุดแข็งจุดอ่อนของเกษตรกร	37
กลุ่มพ่อค้าคนกลาง	39
กลุ่มสหกรณ์	40
กลุ่มบริษัทรับซื้อยางพารา	42
สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ในโซ่คุณค่าของยางพารา	43
5 สรุป และข้อเสนอแนะ	44
สรุปผลการศึกษา	44
ข้อเสนอแนะ	45
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป	46
บรรณานุกรม	47
ภาคผนวก	48
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	49
ประวัติย่อผู้วิจัย	64

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1-1	มูลค่าสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญ พ.ศ.2556 - 2557	1
1-2	เนื้อที่ที่กรี๊ดได้ ผลผลิต ผลผลิตต่อเนื้อที่ที่กรี๊ด ปีพ.ศ. 2557.....	2
3-1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
4-1	อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครัวเรือน และประสบการณ์ในการปลูกยางพารา.....	20
4-2	พื้นที่เพาะปลูกและเงินทุนที่ใช้ในการปลูกยางพารา	22
4-3	พันธุ์ยางพาราที่ใช้ปลูก.....	23
4-4	การเก็บเกี่ยวผลผลิต	24
4-5	ราคาปุ๋ยสูตร 15-15-15.....	25
4-6	ยาปราบวัชพืช	26
4-7	ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินในการปลูกยางพารา	28
4-8	ค่าจ้างแรงงานในการปลูกยางพารา	29
4-9	ต้นทุนการดูแลและบำรุงรักษายางพาราโดยใช้แรงงานคน	30
4-10	ต้นทุนในการปลูกยางพารา	31
4-11	จุดแข็งจุดอ่อนของเกษตรกร	37
4-12	ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร	39
4-13	ราคาที่สหกรณ์รับซื้อจากเกษตรกร	41

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2-1	เครือข่ายการสร้างคุณค่า.....	6
2-2	แนวคิดโซ่คุณค่า (Value Chain).....	7
3-1	สรุปการดำเนินการวิจัย.....	15
4-1	โซ่อุปทานในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	19
4-2	ลักษณะ样ที่ผ่านการแยกประเภท.....	33
4-3	ลักษณะ样พาราคุณภาพดี.....	34
4-4	ราคาที่พ่อค้าคนกลางรับซื้อจากเกษตรกร.....	40
4-5	รูปแบบการจัดเก็บของสหกรณ์.....	41
4-6	รูปแบบการจัดเก็บของบริษัทรับซื้อ样พารา.....	42
4-7	ภาพรวมของโซ่คุณค่าของ样พาราในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศ ยางพาราถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ และส่งออก โดยแต่ละปีประเทศไทยมีการส่งออกยางพาราเป็นลำดับ1 ของสินค้าการเกษตร มีปริมาณการส่งออกประมาณ 3-4 แสนเมตริกตัน/ ปี (สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร, 2556) ปัจจุบันปริมาณการส่งออกของยางพารามีปริมาณลดลงจากปีพ.ศ. 2556 (ตารางที่ 1-1) โดยปริมาณการส่งออกของยางพาราของปี พ.ศ. 2557 ลดลงจากปี พ.ศ. 2556 ถึงร้อยละ 22.34 ทำให้ประเทศไทยมีรายได้ในส่วนของยางพาราลดลง

ตารางที่ 1-1 มูลค่าสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญ พ.ศ.2556 - 2557

หน่วย: ล้านบาท

รายการสินค้า	2556	2557 (ม.ค.-ธ.ค.)	อัตราการเพิ่ม/ ลด (%)
1. ยางพารา	315,159	244,748	-22.34
2. ข้าวและผลิตภัณฑ์	149,733	191,228	27.71
3. ปลาและผลิตภัณฑ์	122,481	120,657	-1.49
4. มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ อื่นที่ได้จากมันสำปะหลัง	95,692	113,726	18.85
5. ผลไม้และผลิตภัณฑ์	80,962	95,906	18.46
6. น้ำตาลและผลิตภัณฑ์	94,262	95,437	1.25
7. ผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่	66,800	73,963	10.72
8. กุ้งและผลิตภัณฑ์	69,349	65,005	-6.26
9. ผักและผลิตภัณฑ์	20,919	23,421	11.96
10. กากและเศษที่เหลือใช้ ทำอาหารสัตว์	16,795	17,905	6.61

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557)

ซึ่งประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพารา ทั้งหมดในปีพ.ศ. 2557 เท่ากับ 17.21 ล้านไร่ เป็นผลผลิต 4.41 ล้านตัน โดยภาคเหนือมีพื้นที่ปลูกยางพารา 5.9 แสนไร่ เป็นผลผลิต 1.09 แสนตัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกยางพารา 2.81 ล้านไร่ เป็นผลผลิต 5.92 แสนตัน ภาคกลางมีพื้นที่ปลูกยางพารา 2.07 ล้านไร่ เป็นผลผลิต 5.03 แสนตัน ภาคใต้มีพื้นที่ปลูกยางพารา 11.74 ล้านไร่ เป็นผลผลิต 3.21 ล้านตัน (ตารางที่ 1-2)

ตารางที่ 1-2 เนื้อที่กรีตได้ ผลผลิต ผลผลิตต่อเนื้อที่กรีต ปีพ.ศ. 2557

รายการสินค้า	เนื้อที่กรีตได้ (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อเนื้อที่กรีต
รวมทั้งประเทศ	17,217,529	4,419,015	257
ภาคเหนือ	590,601	109,623	186
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,812,429	593,243	211
ภาคกลาง (รวมภาคตะวันออก)	2,074,383	503,577	243
ภาคใต้	11,740,116	3,212,572	274

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

พื้นที่อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่ 148,269 ไร่ อาชีพหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง รับจ้าง เนื้อที่การปลูกยางพารา 16,444 ไร่ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2557) ปัจจุบันเกษตรกรประสบปัญหาราคายางตกต่ำ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในโซ่คุณค่าจึงทำการศึกษาโซ่คุณค่าของยางพารา ในเขตอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทราขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพรวมโซ่คุณค่าของยางพารา กรณีศึกษาอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงโซ่คุณค่าของยางพารา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงสภาพทั่วไปทางการปลูกยางพารา
2. เพื่อทราบถึงโซ่คุณค่าของการปลูกยางพารา

3. เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาไปพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขในการปลูกยางพารา

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโซ่คุณค่าของยางพารา กรณีศึกษาอำเภอแปลงยาว จังหวัด ฉะเชิงเทรา โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกยางพาราจำนวน 43 ราย พ่อค้าคนกลาง 2 ราย สหกรณ์ 1 ราย และบริษัทรับซื้อยางพารา 1 ราย เป็นการศึกษาโซ่คุณค่าของยางพาราจากผู้เกี่ยวข้องกับการปลูกยางพาราผ่านทางช่องทางของโซ่คุณค่าจนกระทั่งส่งยางพาราถึงบริษัทรับซื้อยางพารา โดยศึกษาถึงกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนที่เกิดขึ้นภายในโซ่คุณค่าของยางพาราและเนื่องจากต้นทุนในการปลูกยางพาราเป็นปัญหาสำคัญ ดังนั้นจึงศึกษาต้นทุนในการปลูกยางพาราและผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกยางพาราของเกษตรกร เพื่อวิเคราะห์ว่าต้นทุนด้านใดที่เกษตรกรประสบปัญหามากที่สุด

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

โซ่คุณค่า (Value Chain) คือ แนวคิดที่ช่วยในการทำความเข้าใจถึงบทบาทของแต่ละกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยางพารา โดยมีส่วนช่วยเหลือให้ยางพาราเกิดคุณค่าให้แก่ผู้บริโภคอย่างไร ซึ่งคุณค่าที่เกิดขึ้นสามารถวัดได้โดยการพิจารณาว่าผู้บริโภคยินยอมที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อยางพารามากน้อยเพียงใด

ขี้ยาง คือ ผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่งที่ได้จากยางพารา ลักษณะเป็นก้อน

ประชากร คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโซ่คุณค่าของยางพารา ในอำเภอแปลงยาว จังหวัด ฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ส่วนหนึ่งของประชากรที่ผู้วิจัยเลือกขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์

ไถตะ คือ การไถครั้งแรกเพื่อทำลายวัชพืชในนาและพลิกหน้าดิน แล้วปล่อยทิ้งไว้ประมาณ 1 สัปดาห์ จึงทำการไถแปร

ไถแปร คือ การไถเพื่อตัดกับรอยไถตะ ทำให้รอยไถตะแตกออกเป็นก้อนเล็ก ๆ จนวัชพืชรูดออกจากดิน

บทที่ 2

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปสาระสำคัญเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัย โดยจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดโซ่คุณค่า
2. แนวคิดต้นทุน และผลตอบแทน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดโซ่คุณค่า

โซ่คุณค่า (Value Chain) ตามแนวคิดของ Michael E. Porter ที่เขียนไว้ในหนังสือ Competitive Advantage (1985) เป็นแนวคิดที่ช่วยในการทำความเข้าใจถึงบทบาทของแต่ละหน่วยงานปฏิบัติการว่าจะมีส่วนช่วยเหลือให้องค์กรธุรกิจก่อกำเนิดคุณค่าให้แก่ลูกค้าอย่างไร โดยคุณค่าที่บริษัทสร้างขึ้นสามารถวัดได้โดยการพิจารณาว่าผู้บริโภค โภคยินยอมที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการ (Service) ของบริษัทมากน้อยเพียงใด

แนวคิดนี้แบ่งกิจกรรมภายในองค์กร เป็น 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) โดยกิจกรรมทุกประเภทมีส่วนในการช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าหรือบริการของบริษัท

กิจกรรมหลัก (Primary Activities) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือสร้างสรรค์สินค้าหรือบริการ (Service) การตลาดและการขนส่งสินค้าหรือบริการ (Service) ไปยังผู้บริโภค ประกอบด้วย

1. ระบบโลจิสติกส์ภายใน (Inbound Logistics) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการขนส่งการจัดเก็บและการ แจกจ่ายวัตถุดิบ การจัดการสินค้าคงเหลือ
2. การปฏิบัติการ (Operations) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนหรือแปรรูปวัตถุดิบให้ออกมาเป็นสินค้า เป็นขั้นตอนการผลิต การบรรจุ
3. ระบบโลจิสติกส์ภายนอก (Outbound Logistics) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรวบรวม จัดจำหน่ายสินค้า และบริการ (Service) ไปยังลูกค้า
4. การตลาดการขาย (Marketing and Sales) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชักจูงให้ลูกค้าซื้อสินค้าและบริการ (Service) เช่น การโฆษณา ช่องทางการจัดจำหน่าย

5. บริการ (Services) กิจกรรมที่ครอบคลุมถึงการให้บริการเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้า รวมถึงการบริการหลังการขาย การแนะนำการใช้

กิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ กิจกรรมหลักสามารถดำเนินไปได้ ประกอบด้วย

1. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ครอบคลุมกิจกรรมที่ให้การสนับสนุนกิจกรรม พื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ ระบบบัญชี ระบบการเงิน การบริหารจัดการขององค์กร

2. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารทรัพยากรบุคคล ตั้งแต่วิเคราะห์ความต้องการสรรหาและคัดเลือก ประเมินผล พัฒนา ฝึกอบรม ระบบเงินเดือนค่าจ้าง และแรงงานสัมพันธ์

3. การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development) กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนา เทคโนโลยีที่ช่วยในการเพิ่มคุณค่าให้สินค้าและบริการหรือกระบวนการผลิต

4. การจัดซื้อ (Procurement) กิจกรรมในการจัดซื้อ-จัดหา Input เพื่อมาใช้ในกิจกรรม หลัก การเจรจาต่อรองกับ Supplier

กิจกรรมหลักข้างต้นจะทำงานประสานงานกันได้ดีจนก่อให้เกิดคุณค่าได้นั้นจะต้องอาศัย กิจกรรมสนับสนุนทั้ง 4 กิจกรรม ซึ่งได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ได้แก่ ระบบบัญชี ระบบการเงิน การบริหารจัดการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development) และการจัดซื้อ (Procurement) นอกจากกิจกรรม สนับสนุน จะทำหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมหลักแล้ว กิจกรรมสนับสนุนยังจะต้องทำหน้าที่ สนับสนุนซึ่งกันและกันอีก ดังตัวอย่างภาพที่ 2-1 โดยแต่ละกิจกรรมในโซ่คุณค่า มีเป้าหมายเพื่อ เพิ่มคุณค่าให้กับลูกค้าขององค์กร ตัวอย่างเช่น ผู้แทนจำหน่ายชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ ใช้ระบบ สารสนเทศในการจัดโซ่คุณค่าและใช้การจัดการคลังวัตถุดิบแบบ Just - In - Time (JIT) เพื่อลด ต้นทุนในการส่งชิ้นส่วนไปยังบริษัทลูกค้า

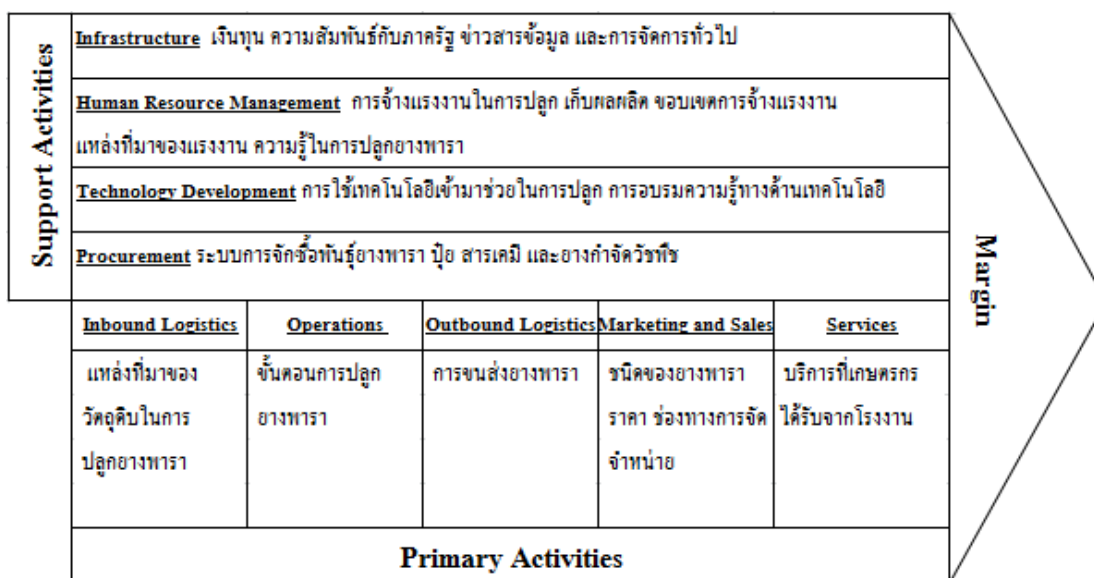
กิจกรรม สนับสนุน	โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (การบริหารงานทั่วไป การบัญชี การเงิน และการวางแผนกลยุทธ์)					กำไร
	การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (การสรรหา การจัดจ้าง การฝึกอบรม และการพัฒนา)					
	การพัฒนาเทคโนโลยี (การวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ และกระบวนการผลิต)					
	การจัดการทรัพยากร (การจัดหาซื้อวัตถุดิบและเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต)					
	การขนส่ง ขาเข้า	การ ปฏิบัติการ	การขนส่ง	การตลาด และการขาย	การบริการ	
	-วัตถุดิบ -การเก็บ รักษาวัสดุ	-การติดตั้ง และทดสอบ สายการผลิต	-การคลัง และการกระ จ่ายสินค้า	-การส่งเสริม การตั้งราคา ฯลฯ	-การติดตั้ง -ซ่อมแซม -อะไหล่ ฯลฯ	
	กิจกรรมพื้นฐาน					

ภาพที่ 2-1 เครื่องมือการสร้างคุณค่า

(ที่มา: ดัดแปลงมาจาก The Value Chain: Primary and Support Activities, Dess and Miller, 1993: 75)

คำว่า คุณค่า อาจมีความหมายที่แตกต่างกันโดยมุมมองของคนที่แตกต่างกัน เช่น ในมุมมองลูกค้า คุณค่าอาจหมายถึง สินค้ามีราคาถูก สินค้ามีคุณภาพดีกว่าเดิม การให้บริการที่ดีกว่าเดิม หรือ ความเป็นเอกลักษณ์และเป็นหนึ่งเดียวของสินค้า เป็นต้น โดยคุณค่าได้มาจากความรู้ ประสบการณ์ ความถนัด เวลา และพลังงานที่องค์กรลงทุนลงแรงไปในผลิตภัณฑ์ (Products) หรือกิจกรรมนั้น ๆ ไซ้คุณค่ามีบทบาทและมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก ไม่เฉพาะกับการผลิตสินค้าเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการให้บริการที่ดีขึ้น โดยการเพิ่มใส่คุณค่าจำนวนมาก ๆ ลงไปในผลิตภัณฑ์ (Products) หรือบริการ (Service) องค์กรจะประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจทันที

การนำทฤษฎีไซ้คุณค่า (Value Chain) มาใช้วิเคราะห์ถึงกระบวนการเคลื่อนย้ายจากเกษตรกรเพื่อนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โรงงานอุตสาหกรรม โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ของไซ้คุณค่าโดยประกอบด้วย กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) ดังแนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังภาพที่ 2-2

ภาพที่ 2-2 แนวคิดโซ่คุณค่า (Value Chain)

แนวคิดต้นทุน และผลตอบแทน

โครงสร้างต้นทุน

การวิเคราะห์ต้นทุนในทางเศรษฐศาสตร์จะมีความแตกต่างจากการคิดต้นทุนในทางบัญชีหรือต้นทุนทั่วไป กล่าวคือ ต้นทุนทางบัญชียังสามารถวัดค่าใช้จ่ายที่เสียไปเป็นต้นทุนเพียงอย่างเดียวหรือเรียกได้ว่าเป็นต้นทุนที่เห็นจริง (Explicit Cost) แต่สำหรับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Cost) นั้นรวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่เสียไปทั้งที่สามารถวัดได้เป็นต้นทุนได้ และวัดเป็นต้นทุนไม่ได้ นั่นก็คือต้นทุนที่เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) และต้นทุนไม่แจ้งชัด (Implicit Cost) หรือต้นทุนเสียโอกาส (Opportunity Cost) ดังนั้นจะมีผลทำให้กำไรทางบัญชียังมีค่าสูงกว่ากำไรทางเศรษฐศาสตร์ (นราทิพย์ ชุตินวงศ์, 2547)

การจำแนกต้นทุนที่ใช้ในการวิจัย สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. จำแนกตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์หรือทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต การจำแนกต้นทุนโดยวิธีนี้ เป็นการจำแนกตามสัดส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าประกอบด้วย วัตถุดิบ แรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต

1.1 ต้นทุนการวัตถุดิบ หมายถึง ต้นทุนวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตและการผลิตและกลายเป็นส่วนหนึ่งของสินค้า เนื่องจากวัตถุดิบเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตและการลงทุน ดังนั้น ต้นทุนของวัตถุดิบจึงสามารถที่จะคำนวณได้ในตัวสินค้าที่ผลิตหรือกรรมวิธีในการผลิต

1.2 ต้นทุนจากแรงงาน หมายถึง เงินที่จ่ายเป็นค่าแรงงานที่จ้างมา หรือทำการผลิตสินค้า หรือทำการแปรสภาพตัววัตถุดิบให้เป็นสินค้า หรือผลผลิต

1.3 ต้นทุนจากค่าใช้จ่ายการผลิต หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการผลิต

1.4 นอกเหนือจากวัตถุดิบและค่าแรงงาน เช่น ค่าเช่าพื้นที่ ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ ค่าซ่อมบำรุง เป็นต้น ส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหารไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตเพราะค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการจัดจำหน่ายสินค้าและในการบริหารการดำเนินงานของกิจการ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าแต่ประการใด

2. จำแนกตามความสัมพันธ์กับระดับของกิจกรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรม” การจำแนกต้นทุนโดยวิธีนี้เป็นการจำแนกประเภท โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงต้นทุนเมื่อระดับกิจกรรมเปลี่ยนไป ได้แก่ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร อีกทั้งการวิเคราะห์ต้นทุนและรายได้จำทำการวิเคราะห์ต่อหน่วยพื้นที่การผลิต ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึง กำไรที่เกษตรกรได้รับ โดยในการวิเคราะห์และพิจารณาต้นทุนการผลิตทั้งในรูปแบบที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด แบ่งการวิเคราะห์เป็นดังนี้

2.1 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนที่จ่ายคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต หรือผลิตมากน้อยเท่าไรก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่าเดิม เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสื่อมราคาอาคารเกษตร ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาสในการใช้ที่ดินกรณีที่ดินเป็นของตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งต้นทุนคงที่ออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด ดังนี้

2.1.1 ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายในรูปแบบของเงินสดในจำนวนที่คงที่ต่อปี ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น

2.1.2 ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไปจริงในรูปแบบของเงินสด หรือเป็นค่าใช้จ่ายที่ประเมิน ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร และค่าเสียโอกาสของเงินทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร

2.2 ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนที่มีต้นทุนรวมผันแปรไปตาม สัดส่วนระดับของกิจกรรม หรือ การผลิต ต้นทุนผันแปรจึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต ถ้าทำการผลิตในปริมาณมาก ต้นทุนผันแปรก็จะมาก ถ้าผลิตในปริมาณน้อยต้นทุนผันแปรก็จะน้อย ถ้าไม่มีการผลิตก็จะไม่มีต้นทุนชนิดนี้ และปัจจัยผันแปรจะใช้หมดไปในช่วงการผลิตนั้น ๆ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์ ต้นทุนผันแปรแยกออกได้เป็นสองประเภท คือ ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด

2.2.1 ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตจ่ายออกไปจริง

เป็นเงินสดจากการใช้ปัจจัยผันแปรต่าง ๆ ได้แก่ค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร

2.2.2 ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด เป็นค่าใช้จ่ายที่คิดให้กับปัจจัยการผลิตผันแปรต่าง ๆ ที่เป็นของผู้ผลิตเองหรือได้รับมาแล้วก็ใช้ไปในรูปของสิ่งของ ได้แก่ ค่าแรงงานของบุคคลในครอบครัว ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่เกษตรกรผลิตได้เอง หรือได้รับมาฟรี และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนหมุนเวียน ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนการผลิต

ต้นทุนรวม (Total Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ประกอบด้วยต้นทุนคงที่รวม (Total Fixed Cost: TFC) และต้นทุนแปรผันรวม (Total Variable Cost: TVC) (นราทิพย์ ชุตินวงศ์, 2547)

$$TC = TVC + TFC$$

โดยที่

TC = ต้นทุนรวม (Total Costs)

TVC = ต้นทุนคงที่รวม (Total Fixed Costs)

TFC = ต้นทุนแปรผันรวม (Total Variable Costs)

โครงสร้างผลตอบแทน

1. ผลประโยชน์ หรือผลตอบแทนของการลงทุน หมายถึง มูลค่าของสินค้า หรือบริการที่ผลิตได้จากการลงทุน ประกอบด้วย ผลตอบแทนทางตรง ผลตอบแทนทางอ้อม และผลตอบแทนที่ไม่มีตัวตน

1.1 ผลตอบแทนทางตรง หมายถึง ผลผลิตสุทธิของการลงทุน ซึ่งหมายถึง มูลค่าสินค้าและบริการที่ผลิตได้โดยตรงจากการลงทุน นอกจากนี้ยังหมายถึงการประหยัด และการลดค่าใช้จ่ายที่มีอยู่เดิม

1.2 ผลตอบแทนทางอ้อม หมายถึง ผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากผลประโยชน์ตอบแทนโดยตรง นอกจากนี้ยังรวมถึงผลประโยชน์ตอบแทนด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น โครงการนั้นอาจกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ทำให้เกิดการขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่โครงการตั้งอยู่

1.3 ผลตอบแทนที่ไม่มีตัวตน หมายถึง ผลตอบแทนที่ไม่สามารถประเมินเป็นตัวเงินได้ เช่น การลงทุนนั้นอาจช่วยยกระดับชีวิต และการกระจายรายได้ให้มีความยุติธรรมมากขึ้น

2. ค่าเสียโอกาสของทุน หมายถึง ถ้ามีการกำหนดให้ตลาดทุน (Capital Market) ที่มีอยู่ นำเงินตรา หรือทรัพยากรไปลงทุนเพื่อสร้างเงินตรา ให้มีจำนวนมากขึ้นในอนาคตแล้วยังคงกล่าวได้ว่า ค่าเสียโอกาสของการออมได้เกิดขึ้นแล้วทางเลือกในการบริโภคปัจจุบัน คือ การใช้เงินทุน หรือทรัพยากรไปในทางที่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต ซึ่งอย่างน้อยต้องมีมูลค่าเท่ากับเงินตราในปัจจุบันที่เกิดจากการลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ กำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและรายได้เป็นดังนี้

$$\text{ต้นทุนทั้งหมด} = \text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด} + \text{ต้นทุนคงที่ทั้งหมด}$$

$$\text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด} = \text{ค่าแรงงาน} + \text{ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร} + \text{ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร} + \text{ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนหมุนเวียน}$$

$$\text{ต้นทุนคงที่ทั้งหมด} = \text{ค่าเช่าหรือค่าใช้ที่ดิน} + \text{ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การเกษตร} + \text{ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในการซื้ออุปกรณ์การเกษตร}$$

$$\text{ต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงินสด} = \text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมดที่เป็นเงินสด} + \text{ต้นทุนคงที่ทั้งหมดที่เป็นเงินสด}$$

$$\text{รายได้ทั้งหมด} = \text{ผลผลิตทั้งหมด} \times \text{ราคาผลผลิตที่ได้รับ}$$

$$\text{กำไรสุทธิ} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนทั้งหมด}$$

$$\text{รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด}$$

$$\text{รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนทั้งหมดที่เป็นเงินสด}$$

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกยางพาราของเกษตรกร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรพรรณ ต่อมัมพันธ์ดี (2553) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์โซ่คุณค่าของอ้อย กรณีศึกษาอำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา ปีการเพาะปลูก วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโซ่คุณค่าของอ้อย อำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้ปลูกอ้อยในเขตอำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา นั้นยังขาดการจัดการโซ่คุณค่าในการปลูกอ้อยในหลายด้าน ได้แก่ ขาดแคลนเงินทุนที่ใช้ในการปลูกอ้อย แรงงานในการปลูกอ้อยหายากและแรงงานไม่มีความรู้ในการปลูกอ้อย เกษตรกรมีความรู้ในการปลูกอ้อยยังไม่ครบถ้วน (ปัจจัยทางการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปลูกอ้อยเพื่อลดต้นทุนการผลิต) สภาพแวดล้อมภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ (ฤดูกาลผลิต ความแห้งแล้ง ราคาวัตถุดิบในการปลูกอ้อย) และปัจจัยทางการผลิต เป็นต้น จะเห็นได้ว่า จากผลกระทบดังกล่าวส่งผลทำให้เกษตรกรมีกระบวนการปลูกอ้อยที่ไม่มีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการปลูกอ้อยที่สูงขึ้นและทำให้เกษตรกรมีผลตอบแทนสุทธิที่ต่ำกว่าเกษตรกรในเขตพื้นที่อื่น เมื่อพิจารณา ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกอ้อยในด้านของการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปลูกอ้อย เช่น ไร่รถไถในการเตรียมดิน ไร่รถปลูกอ้อย เป็นต้น นอกจากนี้พบว่า เกษตรกรที่ใช้เครื่องจักรร่วมกับแรงงานคนมีต้นทุนในการปลูกอ้อยต่ำกว่าเกษตรกรที่ใช้เฉพาะแรงงานคน เพราะเครื่องจักรสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานคนได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังสามารถลดเวลาและขั้นตอนในการปลูกอ้อยลงได้อีก จะเห็นได้ว่าเกษตรกรในเขตอำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา มีต้นทุนในการปลูกอ้อยมากกว่าพื้นที่อื่นสาเหตุเนื่องจากการขาดการจัดการโซ่คุณค่าในการปลูกอ้อย

วีรพัฒน์ เศรษฐ์สมบูรณ์ (2550) ได้ทำการศึกษาการทำทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับโรงงานเชิงดองเพื่อการส่งออก มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าเชิงดองเพื่อกำหนดรูปแบบในการพัฒนาทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับโรงงานเชิงดองเพื่อการส่งออก การศึกษาพบว่าในการพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพต้นทุนต้องมาการจัดการโซ่คุณค่าของการจัดการพื้นที่การส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงดินและชลประทาน การเก็บเกี่ยวผลผลิต การตรวจสอบมาตรฐานด้านการแปรรูปเพื่อเพิ่มคุณค่าต้องมีการจัดการโซ่คุณค่าของการพัฒนาการแปรรูป การตรวจสอบมาตรฐานการย้อนกลับ การพัฒนาคุณภาพเพื่อการส่งออก การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ด้านการพัฒนากระบวนการตลาดต้องมีการจัดการโซ่คุณค่าของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการส่งเสริมการตลาด

วรรัตน์ สาคร (2553) ได้ทำการศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ต้นทุนทางการเงินในการปลูกข้าวโพดหวานของเกษตรกร ตำบลจอมหมอกแก้ว อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการปลูกข้าวโพด

หวาน ในพื้นที่การผลิต 1 ไร่ ต่อ 1 รอบการผลิต ข้อมูลที่ใช้ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรตัวอย่าง 40 ครัวเรือน ได้สำรวจถึงข้อมูลทั่วไปของ เกษตรกร ข้อมูลด้านการผลิต ปริมาณและมูลค่าปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการผลิต ปริมาณผลผลิตและ ผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับ ส่วนที่สอง เป็นการทา การวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือเมื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ และอธิบายผลที่ได้ โดยอาศัยวิธีการ ทางสถิติผลจากการศึกษาพบว่า การกำหนดต้นทุนรวมของการปลูกข้าวโพดหวานพันธุ์ต่าง ๆ จะ กำหนดเท่ากัน เนื่องจากการปลูกข้าวโพดหวานแต่ละสายพันธุ์มีลักษณะเหมือนกัน ข้าวโพดหวานมี ต้นทุนรวมเท่ากับ 6,909.84 บาท โดยมีต้นทุนคงที่เท่ากับ 951.77 บาท และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 5,958.07 บาท ส่วนผลตอบแทนสุทธิของข้าวโพดหวานพันธุ์เอทีเอส-2 หรือ ชูการ์ 74 ให้ ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่สูงที่สุดผลตอบแทนเท่ากับ 3,028.14 บาท ต่อไร่ รองลงมาคือพันธุ์เอทีเอส-5 ผลตอบแทนเท่ากับ 3,013.88 บาทต่อไร่ รองลงมา คือ พันธุ์ไฮบริคซ์ 10 ผลตอบแทนเท่ากับ 2,742.32 บาทต่อไร่และพันธุ์ชูการ์73 ผลตอบแทนเท่ากับ 2,555.76 บาทต่อไร่

สุธี เอี่ยม โอภาส (2553) ได้ทำการศึกษาถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนทำสวน ยางพารา ในเขตตำบลเกาะจันทร์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสอดคล้องกับ รายงานการวิจัยหัวข้อการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทำนาปรังของเกษตรกรในเขตอำเภอ พาน จังหวัดเชียงราย ในการใช้ทฤษฎีและแนวทางในการศึกษา โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนในพืชเศรษฐกิจเช่นเดียวกันนั้น คือข้าวและยางพารา ดังนั้น จึงมีแนวทางในการ วิจัยในลักษณะเดียวกันซึ่งในการศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนทำ สวนยางพารา ในเขตตำบลเกาะจันทร์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาโดยการ ประมาณการ ต้นทุนและผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้ได้แบ่ง ออกเป็น 3 ช่วงระยะเวลาได้แก่ ช่วง 5 ปี, 10 ปี และ 15 ปี ซึ่งได้กำหนดอัตราคิดลด (Discount Rate) โดยอ้างอิงจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้ารายย่อยขั้นต้น (Minimum Retail Rate: MRR) โดยเฉลี่ยของ ธนาคารพาณิชย์ที่ร้อยละ 7.33 โดยที่การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของการ 19 ลงทุนทำสวนยางพาราในเขตตำบลเกาะจันทร์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครศรีธรรมราช อาศัยเครื่องมือ ในการตัดสินใจลงทุนทำสวนยางพาราในเขตตำบลเกาะจันทร์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครศรีธรรมราช อาศัยเครื่องมือในการตัดสินใจลงทุน ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนภายใน โครงการ (Internal Rate of Return: IRR) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio: B/ C Ratio) รวมถึงการวิเคราะห์ความไหวตัวต่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

Hoang Thi Bao Thoa (2549) ได้ทำการศึกษาการจัดการห่วงโซ่คุณค่าของบริษัทสิ่งทอในเวียดนาม วัตถุประสงค์ของการศึกษามี 2 ประการ คือ (1) เพื่อสำรวจการจัดการห่วงโซ่คุณค่าของบริษัทสิ่งทอในเวียดนาม (2) เพื่อเสนอแนะนโยบายต่าง ๆ ให้กับทั้งองค์กรเอกชนและรัฐบาล ในการปรับปรุงการจัดการห่วงโซ่คุณค่าของบริษัทสิ่งทอในเวียดนาม โมเดลการวิจัยนี้ได้ดัดแปลงให้สอดคล้องกับแนวคิดของรูปแบบการจัดการห่วงโซ่คุณค่าของ Michael E. Porter (1985) และแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งทอของ Gini Stephens Frings (2002) กรอบในการวิเคราะห์การจัดการห่วงโซ่คุณค่าของบริษัทสิ่งทอในเวียดนามประกอบด้วย 9 กิจกรรม คือ การจัดเก็บและการขนส่งสินค้า ภายในประเทศ การผลิต การจัดเก็บและการขนส่งสินค้าออกนอกประเทศ การตลาดและการขาย การบริการ การพัฒนาเทคโนโลยี โครงสร้างการบริหารงานในบริษัท การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดซื้อ การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากแบบสอบถาม 173 ชุด ที่เก็บรวบรวมจากบริษัทสิ่งทอในเวียดนาม และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS สถิติที่ใช้คือ เปอร์เซ็นต์ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี ผลการศึกษาพบว่า มี 7 กิจกรรมในห่วงโซ่คุณค่าที่มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพระดับปานกลาง คือ การจัดเก็บและการขนส่งภายในประเทศ การจัดเก็บและการขนส่งสินค้าออกนอกประเทศ การบริการ การพัฒนาเทคโนโลยี โครงสร้างการบริหารงานในบริษัท การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การขาย ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทสิ่งทอในเวียดนาม คือ บริษัทควรตระหนักในเรื่องของการผลิต การตลาดและการขาย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เพราะเป็นกุญแจสำคัญต่อการปรับปรุงการจัดการห่วงโซ่คุณค่า รัฐบาลควรมีการดำเนินงานอย่างค่อยเป็นค่อยไป อาทิ การยกเลิกให้การอุดหนุนบริษัทของรัฐ การจัดตั้งศูนย์แสดงสินค้าในตลาดต่างประเทศที่มีศักยภาพ จัดและให้แรงบันดาลใจสนับสนุนในการจัดงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ สนับสนุนการฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ และให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย รัฐบาลควรมีส่วนช่วยอุตสาหกรรมสิ่งทอในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริการ เช่น ซอฟต์แวร์ทางด้านอุตสาหกรรม การจัดหาเครื่องจักรและอะไหล่ การให้บริการด้านเทคนิค ส่งเสริมการค้า การพัฒนาตราสินค้า แฟรนไชส์ การออกแบบ การฝึกอบรม การควบคุมคุณภาพ การจัดการ เป็นต้น ทั้งนี้รัฐบาล และ VINTEX ควรแสดงบทบาทในการอำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ผ่านการให้ข้อมูลสารสนเทศ

Yu Jie (2555) ได้ทำการศึกษากระบวนการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรมการศึกษาสองภาษาสำหรับการสร้างห่วงโซ่คุณค่า การศึกษาครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานของระบบวิธีการที่จะค้นหากระบวนการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ที่มีห่วงโซ่คุณค่าของการศึกษาภาษาการจัดการในโรงเรียนมัธยมใด ๆ กับการปฏิบัติที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี

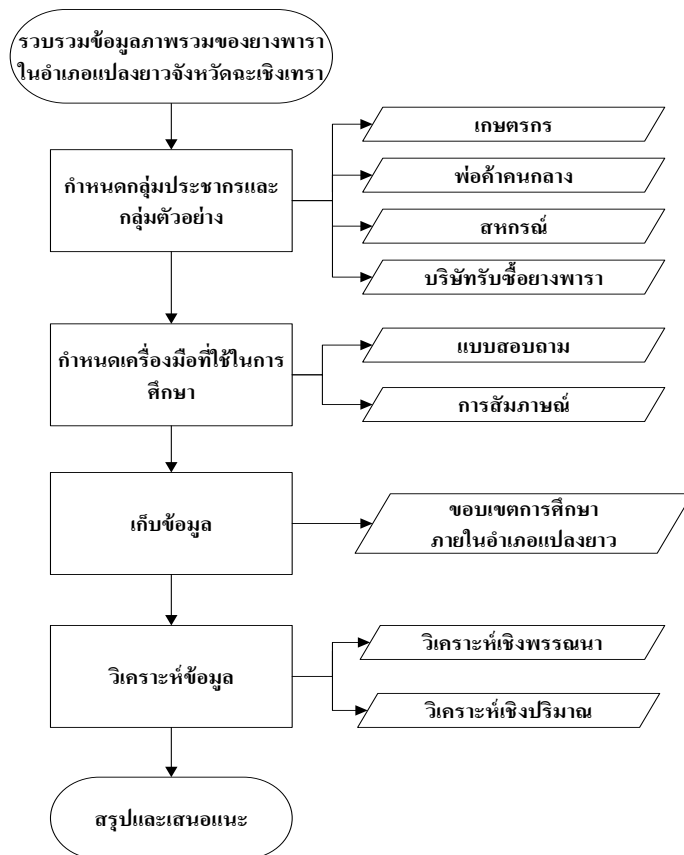
วัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนครูที่มีประสบการณ์และผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษาอังกฤษในการรับรู้ห่วงโซ่คุณค่าและการสร้างระบบการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ของการศึกษาสองภาษา นักวิจัย 42 กระจายแบบสอบถามครูเป็นตัวอย่างในสี่โรงเรียนที่สองมีสองภาษาและสองเป็นโรงเรียนที่ไม่ได้สองภาษา การศึกษาครั้งนี้ได้รับการออกแบบมาสำหรับการใช้สถิติเชิงพรรณนาของข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจแบบสอบถาม โดยการสนับสนุนจากข้อมูลจากยี่สิบนักเรียนในชั้นเรียนของโรงเรียนอื่น แปะแปดผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนอกจากนี้ยังได้ให้สัมภาษณ์ที่จะเสร็จสมบูรณ์ข้อมูลที่ต้องการ การศึกษาพบว่าการเรียนการสอนระบบนวัตกรรมใหม่ของการศึกษาสองภาษาสำหรับการสร้างมูลค่าทางเป็นการบูรณาการขององค์ประกอบการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนขึ้นอยู่กับวิธีการที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การใช้งานและห่วงโซ่คุณค่าที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาษาอังกฤษแผนอาชีพของนักเรียนและการพัฒนาชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับโซ่คุณค่าของยางพารา ภูมิศึกษาอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคายางพารา โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 47 ราย เพื่อใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรที่ปลูกยางพาราในด้านต่าง และเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อไปในอนาคต

กรอบการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 3-1 สรุปการดำเนินการวิจัย

การรวบรวมข้อมูลภาพรวมของโซ่คุณค่าของยางพารา อำเภอแปลงยาว จังหวัด

ฉะเชิงเทรา

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ระดับเกษตรกร จะทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพาราของเกษตรกร ข้อมูลด้านต้นทุนการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิต ข้อมูลด้านรายได้จากการปลูกยางพารา ปัญหาและอุปสรรคจากการปลูกยางพารา รวมทั้งข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกร

ระดับพ่อค้าคนกลาง จะทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร รูปแบบการจัดเก็บ รูปแบบการขนส่ง

ระดับสหกรณ์ จะทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร รูปแบบการจัดเก็บ รูปแบบการขนส่ง

ระดับบริษัทรับซื้อยางพารา จะทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร พ่อค้าคนกลาง สหกรณ์ และรูปแบบการจัดเก็บ

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ใช้สนับสนุนเพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษา โดยได้รวบรวมจาก เอกสารรายงานการศึกษา บทความทางวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากการสำรวจ พบว่า มีเกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีจำนวน 161 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูลจำนวน 43 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Taro Yamane พ่อค้าคนกลางมีจำนวน 3 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูลจำนวน 2 ราย สหกรณ์มีจำนวน 1 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูลจำนวน 1 ราย และบริษัทรับซื้อยางพารามีจำนวน 1 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูลจำนวน 1 ราย (ตารางที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระดับ	จำนวนประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
เกษตรกร	161	43
พ่อค้าคนกลาง	3	2

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

ระดับ	จำนวนประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
สหกรณ์	1	1
บริษัทรับซื้อยางพารา	1	1
	166	47

ที่มา: จากการสำรวจ (2557)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

N คือ จำนวนประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่ม

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

แทนค่า

$$n = \frac{161}{1 + (161)(0.05)^2}$$

$$n = 115$$

กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ 5% หรือระดับความเชื่อมั่นที่ 95% จะได้กลุ่มตัวอย่าง 115 ตัวอย่าง เนื่องจากผู้ศึกษาไม่สามารถทำเก็บข้อมูลได้ตามจากการคำนวณ ด้วยปัญหาด้านระยะเวลา และประชากรส่วนใหญ่ไม่เก็บเกี่ยวในปี พ.ศ.2558 จึงมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกร 43 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยตั้งคำถามปลายเปิดมาใช้ในการเก็บข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกยางพารา เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเชิงลึก รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีหัวข้อในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
3. ข้อมูลด้านต้นทุนการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิต
4. ข้อมูลด้านรายได้จากการปลูกยางพารา
5. ปัญหาและอุปสรรคจากการปลูกยางพารา รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ของเกษตรกร

ทั้งนี้แนวคำถามดังกล่าวช่วยให้ทราบถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางด้านโซ่คุณค่าของยางพารา และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยแบบสอบถามผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อผู้ศึกษาจะได้นำมาใช้ประกอบการศึกษาครั้งนี้ได้ ซึ่งได้ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเกษตรกร และใช้การสัมภาษณ์กับกลุ่มพ่อค้าคนกลาง สหกรณ์ และบริษัทรับซื้อยางพารา

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อให้ทราบถึงโซ่คุณค่าของยางพาราโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของโซ่คุณค่า และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกยางพารา การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้ทราบถึงปริมาณยางพาราของแต่ละกลุ่ม ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

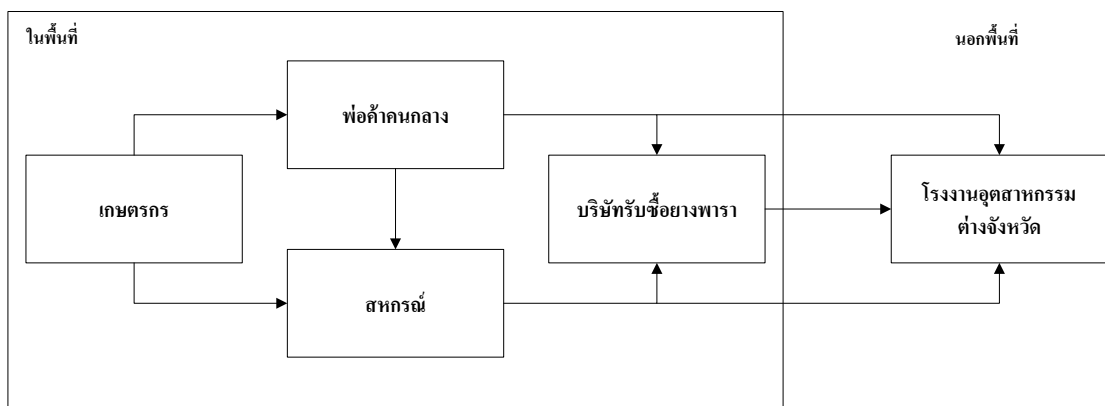
สรุปและเสนอแนะ

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการศึกษาและเสนอในข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโซ่คุณค่าของยางพาราในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทราต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้อธิบายถึงภาพรวมของโซ่อุปทานของยางพาราในอำเภอแปลงยาว จังหวัด ฉะเชิงเทรา ในปัจจุบัน ประกอบด้วย เกษตรกรที่ปลูกยางพารา พ่อค้าคนกลาง สหกรณ์ และบริษัท รับซื้อยางพารา ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

ภาพที่ 4-1 โซ่อุปทานในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 46 ราย ได้แก่ เกษตรกร 43 ราย พ่อค้าคนกลาง 2 ราย สหกรณ์ 1 ราย และบริษัทรับซื้อยางพารา 1 ราย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกยางพาราในเขตอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 4 ตำบล แบ่งออกเป็น ตำบลหัวสำโรง ตำบลวังเย็น ตำบลหนองไม้แก่น ตำบลแปลงยาว สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสำรวจเกษตรกรในพื้นที่ สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกยางพารา

กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกยางพารา จะทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพาราของเกษตรกร ข้อมูลด้านต้นทุนการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิต ข้อมูลด้านรายได้จากการปลูกยางพารา ปัญหาและอุปสรรคจากการปลูกยางพารา รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครัวเรือน และประสบการณ์ในการปลูกยางพารา

อายุของเกษตรกรที่ทำการศึกษา (ตารางที่ 4-1) พบว่า ส่วนใหญ่อยู่อายุในช่วง 58 - 68 ปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.23 รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 36 - 46 ปี จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.91 รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 47 - 57 จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.28 รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 68 ปีขึ้นไป จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.95 และมีอายุ 25-35 ปี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.63 โดยเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52.30 ปี เพศของเกษตรกรที่ทำการศึกษา (ตารางที่ 4-1) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.72 และเป็นเพศหญิงจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.28

ตารางที่ 4-1 อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครัวเรือน และประสบการณ์ในการปลูกยางพารา

รายการ	จำนวนเกษตรกร (ราย)	ร้อยละ
อายุ		
25-35 ปี	5	11.63
36-46 ปี	12	27.91
47-57 ปี	7	16.28
58-68 ปี	13	30.23
68 ปี ขึ้นไป	6	13.95
รวม	<u>43</u>	<u>100</u>
เพศ		
ชาย	36	83.72
หญิง	7	16.28
รวม	<u>43</u>	<u>100</u>
การศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4	17	39.53
ประถมศึกษาปีที่ 6	7	16.28
มัธยมศึกษาต้น	5	11.63
มัธยมศึกษาปลาย	10	23.26
ปริญญาตรี	4	9.20
รวม	<u>43</u>	<u>100</u>

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

รายการ	จำนวนเกษตรกร (ราย)	ร้อยละ
<u>สมาชิกในครัวเรือน</u>		
1-3 คน	14	32.56
4-6 คน	28	65.12
7 คนขึ้นไป	1	2.32
รวม	<u>43</u>	<u>100</u>
<u>ประสบการณ์ปลูก</u>		
<u>ยางพารา</u>		
1-5 ปี	5	11.63
6-10 ปี	19	44.19
11-15 ปี	13	30.23
16-20 ปี	6	13.95
รวม	<u>43</u>	<u>100</u>

ที่มา: จากการสำรวจ (2558)

การศึกษาของเกษตรกรที่ทำการศึกษา (ตารางที่ 4-1) พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.53 รองลงมาจบประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.28 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับชั้นมัธยมปลาย จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.26 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับชั้นมัธยมปลาย จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.63 และจบระดับปริญญาตรี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.20

สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่ทำการศึกษา (ตารางที่ 4-1) พบว่า ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.12 รองลงมามีสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.56 และมีสมาชิกในครัวเรือน 7 คน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.32

ประสบการณ์ในการปลูกยางพาราของเกษตรกรที่ทำการศึกษา (ตารางที่ 4-1) พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกยางพารา 6-10 ปี จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.19 รองลงมา มีประสบการณ์ในการปลูกยางพารา 11-15 ปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.23 และมีประสบการณ์ในการปลูกยางพารา 16-20 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.95 และมี

ประสบการณ์ในการปลูกยางพารา 1-5 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.95 โดยมีประสบการณ์ในการปลูกน้อยกว่า 8.75 ปี

พื้นที่เพาะปลูก และเงินทุนที่ใช้ในการปลูกยางพารา

จากการสอบถามเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง 43 ราย ด้านพื้นที่เพาะปลูกยางพารา (ตารางที่ 4-2) พบว่า มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกยางพารา 1-15 ไร่ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.65 รองลงมา มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกยางพารา 16-30 ไร่ จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.91 มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกยางพารา 31-45 ไร่ จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.60 มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกยางพารา 46 ไร่ขึ้นไป จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.84

ด้านการถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา พบว่า ส่วนใหญ่ถือครองที่ดินในลักษณะที่ดินของตนเอง โดยได้รับมรดกจากครอบครัว จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.67 ถือครองที่ดินมรดกร่วมกับเช่าที่ดิน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.33

ตารางที่ 4-2 พื้นที่เพาะปลูกและเงินทุนที่ใช้ในการปลูกยางพารา

หน่วย: ราย

รายการ	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละ
<u>พื้นที่เพาะปลูกยางพารา</u>		
1-15 ไร่	2	4.65
16-30 ไร่	12	27.91
31-45 ไร่	8	18.60
46 ไร่ ขึ้นไป	21	48.84
รวม	<u>43</u>	<u>100</u>
<u>การถือครองที่ดิน</u>		
ที่ดินเช่า	0	0
ที่ดินมรดก	42	97.67
เช่าร่วมกับที่ดินมรดก	1	2.33
รวม	<u>43</u>	<u>100</u>

ที่มา: จากการสำรวจ (2558)

เงินทุน

เงินทุนที่ใช้ในการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเองเป็นแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการในการเพาะปลูกยางพารา และเกษตรกรบางรายใช้เงินทุนจากการกู้ยืม

การเตรียมพื้นที่และการเตรียมดิน

การเตรียมพื้นที่ หมายถึง การทำให้พื้นที่ที่จะปลูกยางพาราอยู่ในสภาพที่พร้อมในการเตรียมดินในการปลูกยางพารา

การเตรียมดิน หมายถึง การเตรียมดินเพื่อปลูกยางพารา เนื่องจากยางพาราเป็นพืชที่อายุยืน และมีระยะเวลาเก็บเกี่ยวยาวนาน อีกทั้งลำต้นของต้นยางพารายังสามารถนำไปจำหน่ายได้อีก ดังนั้น ไถจะเป็นการไถครั้งแรกเพื่อทำลายวัชพืชในดินและกลับหน้าดิน เกษตรกรจะไถ 1 ครั้ง ส่วนไถแปรเป็นการไถเพื่อตัดกับรอยไถ เพื่อทำให้รอยไถแตกออกเป็นก้อนเล็ก ๆ จนวัชพืชรุดออกจากดิน เกษตรกรจะไถแปร 2 ครั้ง และขุดหลุม พบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีการเตรียมดินที่เหมือนกันในการปลูกยางพาราทั้งไถ ไถแปรและขุดหลุม จำนวน 43 ราย

การปลูก

การปลูกยางพารานั้นเกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีวิธีการปลูกยางพาราด้วยแรงงานคน โดยมีระยะห่างระหว่างต้นในการปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกยางพาราโดยใช้ระยะปลูกประมาณ 180-200 เซนติเมตร จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 พันธุ์ยางพาราที่ใช้ปลูก (ตารางที่ 4-3) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกยางพาราโดยใช้พันธุ์ RRIM 600 จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.16 รองลงมาใช้พันธุ์ KRS 251 จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.87 และใช้พันธุ์ยางมากกว่าหนึ่งพันธุ์ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.97 ซึ่งการปลูกยางพารานั้นใช้เวลานานกว่าจะสามารถเก็บเกี่ยวได้

ตารางที่ 4-3 พันธุ์ยางพาราที่ใช้ปลูก

พันธุ์ยางพารา	จำนวนเกษตรกร (ราย)	ร้อยละ
RRIM 600	22	51.16
KRS 251	18	41.87
มากกว่า 1 พันธุ์	3	6.97
รวม	43	100

ที่มา: จากการสำรวจ (2558)

การดูแลรักษาทางพาราระหว่างปลูก

การให้น้ำ พบว่า เกษตรกรมีการให้น้ำแก่ยางพารา ในการปลูกยางในปีแรกเท่านั้น และในปีถัดไปอาศัยน้ำฝนที่ตกตามฤดูกาล แต่อาจมีการให้น้ำยางพาราบ้าง ถ้าอากาศร้อนมาก โดยการปลูกพันธุ์ยางพาราทุกพันธุ์จะมีการให้น้ำในการปลูกในปีแรก ๆ ทั้งสิ้น

การฉีดยาปราบวัชพืช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการฉีดยาปราบวัชพืช โดยนิยมใช้ยาแกมมาไซโคลโซนและยาไกลโฟเซตในการปราบวัชพืช โดยในการปราบวัชพืชนั้นจะฉีดยาปราบวัชพืชหลังจากตัดหญ้า เนื่องจากต้องฉีดยาปราบวัชพืชที่โคนต้นยางพารา ถ้ายาปราบวัชพืชโดนยอดจะส่งผลทำให้ต้นยางพาราตายเพราะยอดยางพาราเป็นสิ่งที่สำคัญ ในการฉีดยาปราบวัชพืชนั้นจะส่วนฉีดในปีที่ 2 โดยยางพาราจะมีความสูงและสภาพต้นแข็งแรงกว่ายางปีแรก โดยปีแรกจะถางวัชพืชบริเวณ โคนต้นยางพารา

การใส่ปุ๋ยคอก พบว่า เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ย ประมาณ 1 ครั้งต่อปี และใส่ปุ๋ยเคมี ประมาณ 1 ครั้งต่อปี โดยจะใส่ปุ๋ยหลังจากกำจัดวัชพืชแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใส่ปุ๋ย สูตร 15-15-15 โดยใส่ปริมาณปุ๋ย 0.2 - 1 กิโลกรัมต่อต้น

การปลูกซ่อมจำเป็นสำหรับเกษตรกรที่ปลูกยางพารา ซึ่งการปลูกซ่อมขึ้นอยู่กับโอกาสการตายของต้นยางพารา ไม่ว่าจะมียอดการตายของต้นยางพารามากหรือน้อย จะต้องมีการปลูกซ่อม จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรที่ปลูกยางพารามีการปลูกซ่อมยางพาราทั้งหมด 43 ราย ซึ่งอาจเกิดจาก ต้นยางพารา ดิน สภาพอากาศ

การเก็บเกี่ยวและการขนส่งยางพารา

ขั้นตอนการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรเริ่มเก็บเกี่ยวยางพาราตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนมกราคม โดยที่การเก็บเกี่ยวนั้นต้นยางต้องมีระยะการปลูก 7 ปี หรือมีขนาดรอบลำต้น 13-15 นิ้ว จึงสามารถเก็บเกี่ยวได้ เกษตรกรเก็บเกี่ยวยางพาราโดยค่าจ้างแรงงานจะแบ่งจากรายได้ที่ได้จากการขายยางพารา จากการสำรวจพบว่ามีเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวแล้ว 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.39 และเกษตรกรที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.61 (ตารางที่ 4-4)

ตารางที่ 4-4 การเก็บเกี่ยวผลผลิต

รายการ	จำนวนเกษตรกร (ราย)	ร้อยละ
เกษตรกรที่เก็บเกี่ยวแล้ว	35	75
เกษตรกรที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว	8	25
รวม	43	100

ที่มา: จากการสำรวจ (2558)

ผลการวิเคราะห์โซ่คุณค่า

การวิเคราะห์โซ่คุณค่าของยางพาราในเขตพื้นที่อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 กิจกรรม ตามหลักของแนวคิด โซ่คุณค่า คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) เป็นต้น

กิจกรรมหลัก (Primary Activities)

1. ระบบโลจิสติกส์ภายใน (Inbound Logistic)

1.1 แหล่งที่มาของวัตถุดิบหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกยางพารา

1.1.1 พันธุ์ยางพารา พบว่า เกษตรกรในแต่ละพื้นที่ที่มีลักษณะการได้มาของพันธุ์ยางพาราในลักษณะที่คล้ายกัน โดยเกษตรกรจะสั่งพันธุ์ยางพาราจากร้านค้าที่จำหน่ายพันธุ์ยางพาราเลือกพันธุ์ยางพาราจากการแนะนำของเกษตรกรในพื้นที่เดียวกันหรือจัดหาพันธุ์ยางพาราจากจังหวัดระยอง ซึ่งเกษตรกรนิยมปลูกยางพันธุ์ RRIM 600 มากกว่าพันธุ์ KRS 251 ซึ่งราคาต้นยางพาราที่เกษตรกรซื้อมีราคาอยู่ที่ 16 - 25 บาท โดยประมาณ

1.1.2 ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรที่มีเงินทุนส่วนตัวในการซื้อปุ๋ย โดยจะซื้อปุ๋ยจากร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรทั่วไป โดยเกษตรกรจะใส่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยคอก เกษตรกรจะซื้อปุ๋ยไว้ใช้ในลักษณะปี ต่อปี โดยราคาซื้อปุ๋ยเคมีขึ้นอยู่กับยี่ห้อที่ใช้โดยจะมีราคากระสอบละ 820 - 970 บาท และปุ๋ยคอกมีราคาอยู่ที่ 120 บาท (ตารางที่ 4-5) ซึ่ง 1 ไร่ จะใส่ปุ๋ยประมาณ 1 กระสอบ

ตารางที่ 4-5 ราคาปุ๋ยสูตร 15-15-15

รายการ	ราคา (บาท/ กระสอบ)
ปุ๋ยตราฮารา	970
ปุ๋ยตรากระต่าย	830
ปุ๋ยตราหงส์เงิน	870

ที่มา: จากการสำรวจ (มิถุนายน 2558)

1.1.3 ยาปราบวัชพืช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จัดหาปราบวัชพืชจากร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรทั่วไป โดยจะทำการซื้อขายเป็นเงินสดเพราะยาปราบวัชพืชมีราคาไม่แพงมากนัก เกษตรกรจะได้รับข่าวสารจากเกษตรกรด้วยกันว่ายาปราบวัชพืชชนิดใดมีคุณภาพดีก็จะทำการซื้อใช้ตามคา บอกล่าของเกษตรกรด้วยกัน โดยยาปราบวัชพืชเกษตรกรจะซื้อไว้ในลักษณะยกถัง

เพราะจะมีราคาถูก โดยยาปราบวัชพืชราคาแกลลอนละ 680 บาท ใช้ฉีดได้ประมาณ 15 ไร่ ต้นทุน ไร่ละ 45.33 บาท และยากำเนิดหญ้าแกลลอนละ 450 ใช้ได้ประมาณ 15 ไร่ ต้นทุนไร่ละ 30 บาท

ตารางที่ 4-6 ยาปราบวัชพืช

รายการ	ราคา (บาท/ กระสอบ)
ยากำเนิดหญ้า	450
ยากำเนิดวัชพืช	680

ที่มา: จากการสำรวจ (มิถุนายน 2558)

1.1.4 อุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรจัดหาอุปกรณ์ในการปลูกยางพาราจากร้านค้าอุปกรณ์การเกษตรทั่วไป เช่น จอบ เครื่องพ่นยา หน้ากากพ่นยา เป็นต้น โดยอุปกรณ์การเกษตรดังกล่าวนี้ เกษตรกรมิได้มีไว้สำหรับใช้ในการปลูกยางพาราอย่างเดียว เกษตรกรจะใช้อุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ นั้นร่วมกับการปลูกพืชชนิดอื่นด้วย ในด้านของแหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพารา เกษตรกรมีการจัดหา

วัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพาราตามขนาดของเงินทุน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เกษตรกรที่มีเงินทุนส่วนตัว มีวิธีการจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพารา โดยซื้อจากร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรทั่วไปหรือจัดหาจากเกษตรกรด้วยกัน เหตุผลหลักที่เกษตรกรใช้เงินทุนส่วนตัวซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพาราเองนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียดอกเบี้ยให้กับธนาคาร

กลุ่มที่ 2 เกษตรกรที่มีเงินทุนจำกัดหรือไม่มีเงินทุน เกษตรกรจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพารา โดยการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ย 7 % ต่อปี

จะเห็นได้ว่า ในด้านของแหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่มีการจัดการกระบวนการจัดหาวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพาราในลักษณะเดียวกัน เกษตรกรยังจัดหาวัตถุดิบในการปลูกยางพารา โดยการพึ่งจากค่าบอกลำของเกษตรกรด้วยกันมากกว่าที่จะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญการจัดการด้านแหล่งวัตถุดิบของเกษตรกร (ปัจจัยการผลิต) สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน ได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรสามารถจัดหาวัตถุดิบที่หาง่ายตามท้องตลาด และเกษตรกรไม่ต้องการวิธีดูแลรักษาพาราใหม่สามารถใช้วิธีการดูแลรักษาแบบเดิมได้

จุดอ่อน เกษตรกรไม่คำนึงถึงต้นทุนการผลิต ไม่มีการพัฒนาความรู้ในการเลือกปัจจัยการผลิต

1.2 การเก็บรักษาหรือสินค้าคงคลังวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกยางพารา

1.2.1 พันธุ์ยางพารา พบว่า เกษตรกรไม่นิยมเก็บพันธุ์ยางพาราไว้ โดยจะซื้อให้หมดในรอบการปลูกนั้น ๆ

1.2.2 ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรเก็บปุ๋ยในโรงเรือนที่มีหลังคาเพื่อป้องกันแสงแดด และฝน เกษตรกรทุกรายมีโรงเรือนในการเก็บวัสดุและอุปกรณ์การเกษตร เพราะในการซื้อปุ๋ยแต่ละครั้ง ถ้าซื้อเป็นจำนวนมากก็จะซื้อได้ในราคาที่ถูกลง

1.2.3 ยาปราบวัชพืชและยาฆ่าแมลง เกษตรกรเก็บยาปราบศัตรูพืชและยาฆ่าแมลง เหมือนกับการเก็บปุ๋ยหรือวัสดุอุปกรณ์การเกษตรทั่วไป โดยเก็บในโรงเรือนที่มีหลังคาเพื่อป้องกันแสงแดดและฝน แต่ยาปราบศัตรูพืชเป็นสารเคมีต้องเก็บให้พ้นจากมือเด็กหรือเก็บในที่เฉพาะส่วน

1.2.4 อุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรเก็บอุปกรณ์การเกษตรในโรงเรือนที่จัดทำขึ้น บางครอบครัวจะแยกอุปกรณ์การเกษตรเป็นหมวดหมู่จะเห็นได้ว่า ในด้านของการเก็บรักษาวัตถุดิบหรืออุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการปลูกยางพารานั้น เกษตรกรได้สร้างโรงเรือนขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการปลูกยางพารา และได้มีการแยกจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ อาทิเช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมี ยาปราบวัชพืช และอุปกรณ์การเกษตร เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวสามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน ได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรมีโรงเรือนสำหรับเก็บวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการปลูกยางพารา ทำให้เกษตรกรสามารถซื้อวัตถุดิบในการปลูกยางพาราได้เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการซื้อวัตถุดิบในการปลูกยางพารา อีกทั้งเกษตรกรมีการจัดการพันธุ์ยางพาราได้ดี

จุดอ่อน เกษตรกรขาดการจัดระบบสินค้าคงคลังโดยเฉพาะในเรื่องของการจัดสินค้าเข้าออก โดยเกษตรกรจะใช้วัตถุดิบที่สามารถหยิบได้ง่ายก่อน และเกษตรกรไม่มีการจดบันทึกหรือคำนวณค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมในการจัดซื้อวัตถุดิบเพื่อประหยัดต้นทุน

2. การปฏิบัติการ (Operation)

2.1 การเตรียมดินในการปลูกยางพารา พบว่า ในการปลูกยางพารา นั้นจะต้องมีการเตรียมดินก่อนปลูกยางพาราเพื่อปรับหน้าดินให้เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา ขั้นตอนการเตรียมดินมีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ไถตะหรือไถเปิดหน้าดิน เป็นการไถเพื่อทำการตากหน้าดินให้แห้งเพื่อฆ่าเชื้อโรคและวัชพืช เกษตรกรจะไถตะ 1 ครั้งเพื่อเป็นทำลายวัชพืชและกลับหน้าดิน

2.1.2 ไถแปรหรือไถพรวน เป็นการไถเพื่อให้ดินแตกละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อให้

ยางพาราที่จะทำการปลูกสามารถเจริญเติบโตได้ง่าย เกษตรกรจะไถแปร 2 ครั้ง

ในการเตรียมดินในการปลูกยางพารานั้นในเขตพื้นที่ที่ศึกษามีวิธีการเตรียมดินดังนี้ ใช้เครื่องจักร โดยจ้างเกษตรกรที่มีรถไถเพื่อใช้ในการเตรียมดิน โดยจะไถตะ 1 ครั้ง ราคา 400 บาทต่อไร่ ไถแปร 2 ครั้ง ราคา 250 - 350 บาทต่อไร่ ดังนั้นในการเตรียมดินโดยใช้เครื่องจักร (รถไถ) มีต้นทุนต่อไร่ประมาณ 900 บาทต่อไร่ ในการเตรียมดินเพื่อใช้ในการปลูกยางพาราสามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรใช้รถไถในการเตรียมดิน จึงทำให้สะดวกสบาย และประหยัดเวลาในการเตรียมพื้นที่ปลูก

จุดอ่อน เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเน้นจ้างรถไถในการเตรียมดิน เนื่องจากไม่มีรถไถเป็นของตนเอง

ตารางที่ 4-7 ค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินในการปลูกยางพารา

รายการ	ราคา (บาท/ไร่)
ไถตะ	400
ไถแปร	250

ที่มา: จากการสำรวจ (มิถุนายน 2558)

2.2 การเตรียมพันธุ์ยางพารา พบว่า การเตรียมพันธุ์ยางพาราสำหรับปลูกมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับเกษตรกร โดยเกษตรกรจะจัดซื้อจาก อำเภอใกล้เคียง และต่างจังหวัด เช่น อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง จังหวัดระนอง เป็นต้น โดยพันธุ์ที่ยางพาราเกษตรกรนิยมใช้คือ ยางพาราพันธุ์ RRIM 600 และ KRS 251 โดยยางพาราพันธุ์ RRIM 600 เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกมากที่สุดในเขตอำเภอแปลงยาว โดยเป็นพันธุ์ที่ทนต่อสภาพอากาศได้ดีกว่า KRS 251 เกษตรกรเลือกปลูกตามลักษณะของดินในแต่ละพื้นที่ และตามปริมาณของเงินทุน โดยพันธุ์ยางพาราแต่ละพันธุ์มีราคาที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการเตรียมพันธุ์ยางพารามีต้นทุนการผลิตประมาณ 2,250 บาทต่อไร่ ในการเตรียมพันธุ์ยางพาราสามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน ได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรเลือกพันธุ์ยางพาราที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่ใช้ปลูกยางพารา

จุดอ่อน เกษตรกรไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนการผลิต เช่น ราคาพันธุ์ยางพารา ราคาวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพารา

2.3 การปลูกยางพารา พบว่า เมื่อเกษตรกรจัดเตรียมพันธุ์ยางพาราและเตรียมดินให้พร้อมต่อการปลูก เกษตรกรใช้แรงงานคนในการปลูกยางพารา โดยแรงงานจะทำตั้งแต่การขุดหลุมปลูกยางพารา ซึ่งแบ่งการจ้างแรงงานเป็น 2 แบบ ดังนี้

2.3.1 จ้างแรงงานแบบรายวัน เกษตรกรจะจ้างแรงงานในการปลูกแบบรายวันอยู่ที่ 300 บาทต่อวัน โดยต้นทุนการปลูก 216 บาทต่อไร่

2.3.2 จ้างแรงงานแบบเหมาจ่าย เกษตรกรจะจ้างแรงงานแบบเหมาจ่ายในราคาต้นละ 2 บาทต่อต้น ต้นทุนการปลูกยางพารา 180 บาทต่อไร่

ตารางที่ 4-8 ค่าจ้างแรงงานในการปลูกยางพารา

รายการ	ราคา (บาท/ไร่)
แบบรายวัน	216
แบบเหมาจ่าย	180

ที่มา: จากการสำรวจ (มิถุนายน 2558)

การปลูกยางพารานั้นสามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกยางพาราด้วยวิธีการเหมาจ่าย ทำให้สามารถลดต้นทุนในการปลูกยางพาราลง

จุดอ่อน แรงงานแบบเหมาจ่ายมีปริมาณน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างด้าว และแรงงานแบบจ้างรายวันทำงานไม่คุ้มค่างับค่าแรงที่จ้าง

2.4 การดูแลและบำรุงรักษายางพารา พบว่า ในช่วงระหว่างการปลูกยางพารา เกษตรกรจะดูแลและบำรุงรักษายางพารา เพื่อให้ยางมีลำต้นที่แข็งแรง และขนาดที่เหมาะสม โดยเกษตรกรมีวิธีการดูแลและบำรุงยางพาราดังนี้

2.4.1 การกำจัดวัชพืช เกษตรกรมีวิธีการปราบวัชพืช 2 วิธี คือ (1) การดายหญ้า จะใช้แรงงานคนโดยการเหมาจ่ายต้นทุนอยู่ที่ 180 บาทต่อไร่ (2) การฉีดยาปราบวัชพืชโดยใช้แรงงานคน ซึ่งจะรวมค่ายาปราบวัชพืช แบ่งเป็นใช้แรงงานคนค่าจ้าง 205 บาทต่อไร่ เนื่องจากในการฉีดยาปราบวัชพืชนั้นมีอันตรายจึงทำให้มีค่าแรงงานที่แพง โดยเกษตรกรจะใช้กำจัดวัชพืชมือถือ โชนควบคู่กับยาคุมกำเนิดหญ้า โดยจะฉีดในกรณีที่ดินยางพารามีอายุ 2 ปีขึ้นไป เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับต้นยางพารา

2.4.2 การใส่ปุ๋ย เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยเคมีชนิดเม็ดหว่านลงในพื้นที่ปลูกเพื่อให้ต้นยางพาราเจริญเติบโต โดยปุ๋ยส่วนใหญ่เน้นที่จะบำรุงใบและลำต้นยางพารา เช่น สูตร 21-7-14 และ สูตร 15-15-15 เป็นต้น เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 โดยเกษตรกรจะใส่ปุ๋ยคอก ร่วมกับการใส่ปุ๋ยเคมี เนื่องจากปุ๋ยเคมีมีราคาสูงทำให้การใส่ปุ๋ยเคมีจากปกติปีละ 2 ครั้ง ลดลงเหลือ 1 ครั้งต่อปี และใส่ปุ๋ยคอกแทน การใช้แรงงานคนในการใส่ปุ๋ยจะไม่มีค่าใช้จ่าย เนื่องจากแรงงาน เป็นแรงงานที่กรีดขางในแปลงนั้น ในการดูแลและบำรุงรักษายางพาราในช่วงที่ปลูก ทำให้ต้นทุน การผลิตสูง หากเกษตรกรมีการเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และลดสารเคมีได้จะทำให้ประหยัดต้นทุน และไม่ทำลายสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 4-9 ต้นทุนการดูแลและบำรุงรักษายางพาราโดยใช้แรงงานคน

รายการ	ราคา (บาท/ไร่)
การกำจัดวัชพืช	
การดายหญ้า	180
การฉีดยาปราบวัชพืช	205

ที่มา: จากการสำรวจ (มิถุนายน 2558)

2.5 ระยะเวลาในการปลูกยางพารา พบว่า ระยะเวลาในการปลูกของอ้อยจะอยู่ที่ ประมาณ 5 -7 ปี โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยในด้านต่าง ๆ เช่น พันธุ์ยางพาราที่ใช้ พื้นที่ที่ปลูกยางพารา การดูแลและบำรุงรักษายางพารา เป็นต้น ระยะเวลาในการปลูกอ้อยนั้น สามารถพิจารณาจุดแข็ง และจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เลือกพันธุ์ยางพาราที่ดี และมีการดูแลและบำรุงรักษายางพาราที่ดี ทำให้ต้นยางพารามีขนาดลำต้นที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยวผลผลิต

จุดอ่อน เกษตรกรบางรายมีพื้นที่การเพาะปลูกที่ใกล้กับพื้นที่การเพาะปลูกต้นยูคา ลิปดัส ทำให้มีต้นยางพาราเจริญเติบโตช้ากว่าปกติ

2.6 วิธีการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรเริ่มเก็บเกี่ยวยางพาราตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึง เดือนมกราคมของปีถัดไป หรือจนกว่าต้นยางพาราจะทิ้งใบ ระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงระยะเวลาที่ ต้นยางมีความสมบูรณ์มากที่สุด ในการเก็บเกี่ยวยางพาราจะทำการเก็บเกี่ยว 2 วัน หยุด 1 วัน ตลอด ปีที่ทำการเก็บเกี่ยวเกษตรกรใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวยางพารา ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 8 - 15 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรไม่มีค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวยางพารา เนื่องจากมีการแบ่งค่าแรงจาก

ผลผลิตที่ได้จากการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีการแบ่งตั้งแต่ 65: 35, 60: 40 และ 50: 50 ในการเก็บเกี่ยว
ยางพารา สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรไม่เสียค่าจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยวยางพารา จึงลดต้นทุนใน
การเก็บเกี่ยวลง

จุดอ่อน แรงงานคนที่เก็บเกี่ยวยางพารา หายากเนื่องจากราคายางพารามีราคาถูก
และสภาพอากาศแห้งแล้ง ทำให้ผลผลิตของยางพาราลดลง

ในด้านของการปฏิบัติการ (Operation) มีต้นทุนในการปลูกยางพารา ในปีที่ 1 เป็นการ
เริ่มต้นปลูก ปีที่ 2-7 เป็นการดูแลและบำรุงรักษายางพารา สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4-10 ต้นทุนในการปลูกยางพารา

รายการ	ราคา (บาท/ไร่)
<u>ปีที่ 1</u>	
ค่าไถตะ	400
ค่าไถแปร	500
ค่าต้นยางพารา	2,250
ค่าแรงงาน	216
ค่าน้ำ	323
รวม	<u>3689</u>
<u>ปีที่ 2</u>	
ค่าดายหญ้า	180
ค่าน้ำ	323
ค่าแรงงานใส่น้ำ	20
รวม	<u>523</u>

ตารางที่ 4-10 (ต่อ)

รายการ	ราคา (บาท/ไร่)
<u>ปีที่ 3</u>	
แรงงานฉีดยา	23
ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย	20
ค่ายากำจัดวัชพืช	46
ค่ายาไกลโฟเซต	30
ค่าปุ๋ย	900
รวม	<u>1,019</u>

รวมปีที่ 3 ถึงปีที่ 7 (1019 x 5)

รวมปีที่ 1 ถึงปีที่ 7

ที่มา: จากการสำรวจ (มิถุนายน 2558)

จากการศึกษาพบว่าต้นทุนในการปลูกยางพารามีต้นทุน 9,307 บาทต่อไร่ โดยปีที่ 3 - 7 มีการใส่ปุ๋ยเพิ่มขึ้นทำให้มีต้นทุนเพิ่มขึ้นตาม โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจดบันทึกในเรื่อง ต้นทุน ซึ่งต้นทุนที่ได้มานั้นได้จากการทำแบบสอบถามของเกษตรกรจำนวน 7 ราย

3. ระบบโลจิสติกส์ภายนอก (Outbound Logistic)

3.1 การจัดหาพาหนะที่ขนส่งยางพาราไปยังบริษัทรับซื้อยางพารา พบว่า เกษตรกร นิยมขนส่งยางพารา โดยการใช้รถยนต์ของตนเองในขนส่งไปยังบริษัทรับซื้อยางพารา ในการจัดหา พาหนะของระบบโลจิสติกส์ภายนอกนั้น สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรมีรถยนต์ของตนเองในการขนส่งยางพารา ทำให้ลดต้นทุนในด้านการขนส่ง

จุดอ่อน เกษตรกรต้องขนส่งหลายครั้งในหนึ่งเดือน ทำให้มีต้นทุนในการขนส่ง

3.2 ปริมาณยางพาราที่ส่งให้บริษัทรับซื้อยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่มีปริมาณ ยางพาราไม่ถึง 1 ตันต่อรอบการจำหน่าย ทำให้ไม่สามารถจำหน่ายให้กับบริษัทรับซื้อยางพาราได้ ดังนั้น ในด้านระบบโลจิสติกส์ภายนอก (Outbound Logistic) นั้นเกษตรกรยังขาดการจัดการด้าน ระบบโลจิสติกส์ภายนอก (Outbound Logistic)

4. การตลาดและการขาย (Marketing and Sales)

4.1 สินค้า (Product) พบว่า เกษตรกรเริ่มกรีดยางพารา เมื่อยางพารามีอายุประมาณ 7 ปีก่อนและเก็บเกี่ยวแปลงอื่นต่อไปตามลำดับ โดยจะใช้หลักการเรื่องของอายุเป็นประเด็นหลักในการเก็บเกี่ยว เพราะ ยางพารามีอายุในการเก็บเกี่ยว 15 - 25 ปี หรือขึ้นอยู่กับวิธีการเก็บเกี่ยว

4.1.1 วิธีการคัดยางพาราส่งบริษัทรับซื้อยางพารา เกษตรกรจะทำการคัดแยกตามคุณภาพของยาง โดยการแยกยางพาราที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เชื่อมรวมกันเป็นปรีก ปรีกละ 10 - 15 แผ่น

ภาพที่ 4-2 ลักษณะยางที่ผ่านการแยกประเภท

การตลาดและการขายในด้านของสินค้า (Product) สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรแยกประเภทของยางแต่ละประเภทเพื่อป้องกันการโดนตีราคารวม

จุดอ่อน เกษตรกรถูกกดราคาพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์ เนื่องจากปริมาณยางพาราไม่ได้ตามเกณฑ์ของทางบริษัท

4.2 ราคา (Price) พบว่า เกษตรกรได้รับผลกระทบจากราคายางพาราที่ตกต่ำ แต่ยังมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาดังนี้

4.2.1 ราคายางพาราที่เกษตรกรได้รับ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของยางพารา

4.2.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดราคายางพารา สีของยางพารา ต้องสีเหลืองใส

ไม่มีฟองอากาศ (ภาพที่ 4-3) ความชื้นเป็นเกณฑ์หนึ่งที่เป็นตัวกำหนดราคา ซึ่งถ้ามีความชื้นมากจะทำให้ราคาที่ได้รับต่ำลง

ภาพที่ 4-3 ลักษณะยางพาราคุณภาพดี

พบว่าในการกำหนดราคานั้นเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาซื้อขายยางพาราได้ การกำหนดราคาขายพารานั้นเป็นหน้าที่ของพ่อค้าคนกลาง สหกรณ์ บริษัทรับซื้อยางพารา ดังนั้นสามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรสามารถทำยางพาราที่มีคุณภาพดี

จุดอ่อน เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาขายพาราได้ และไม่ทราบกระบวนการกำหนดราคาซื้อขายยางพารา ดังนั้น เกษตรกรควรเพิ่มความรู้ในด้านของวิธีการกำหนดราคาซื้อขาย

4.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) พบว่า เกษตรกรจัดจำหน่ายยางพาราผ่านพ่อค้าคนกลาง เนื่องจากไม่สามารถจัดจำหน่ายให้กับบริษัทรับซื้อยางพาราโดยตรงจึงเป็นสาเหตุให้ต้องจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง

5. การบริการ (Service)

เกษตรกรได้บริการจากพ่อค้าคนกลาง และสหกรณ์ ในการจำหน่ายยางพารา โดยจะมีบริการรับซื้อถึงสวน โดยจะต้องมีระยะทางไม่ไกลจากสหกรณ์มากเกินไป สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรไม่ต้องต่อคิวในการจำหน่ายยางพารา

จุดอ่อน เกษตรกรจะได้รับราคาในการจำหน่ายยางพาราในอัตรากาหนึ่ง

กิจกรรมสนับสนุน

1. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

1.1 การเงินและบัญชี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัวหรือบางรายมีเงินทุนจำนวนไม่มากจึงทำให้เกษตรกรต้องกู้เงินเพื่อนำมาปลูกยางพารา โดยเกษตรกรจะกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร ด้วยอัตราดอกเบี้ย 7 % ต่อปี

1.2 ระบบข้อมูลข่าวสาร พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการปลูกยางพาราจากสหกรณ์ โดยเกษตรกรนำข้อมูลที่รับไปเพิ่มทักษะและความรู้ในการปลูกยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการปลูกยางพาราจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ราคายางพาราที่ได้รับ ต้นทุนการผลิต และรายได้สุทธิจากการปลูกยางพารา เป็นต้น ระบบข้อมูลข่าวสาร สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน ได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรสามารถขอรับข้อมูลข่าวสารในการปลูกยางพาราจากสหกรณ์ได้
จุดอ่อน เกษตรกรไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการปลูกยางพาราจากอดีตถึงปัจจุบัน

1.3 การจัดการทั่วไป พบว่า เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มในการเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากบริษัทรับซื้อยางพารา เพียงแต่เกษตรกรเข้าไปสอบถามข้อมูลเป็นรายเท่านั้น และเกษตรกรไม่มีการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้กับเกษตรกรรายอื่นเช่นกัน การจัดการทั่วไปสามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน ได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรบางกลุ่มมีการเพิ่มทักษะและความรู้ในการปลูกยางพารา
จุดอ่อน เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในการปลูก

ยางพารา

2. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Management)

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรจ้างแรงงานทั่วไปที่ไม่มีความรู้ในการปลูกยางพาราก็ได้ เพราะแรงงานในปัจจุบันหายากและค่าจ้างแรงงานสูง โดยเกษตรกรจ้างแรงงานจากแรงงานในหมู่บ้าน หมู่บ้านใกล้เคียง และแรงงานต่างด้าว เป็นต้น เกษตรกรต้องจ่ายค่าจ้างวันละ 180-300 บาท ขึ้นอยู่กับความรู้และความชำนาญในการปลูกยางพารา โดยเกษตรกรจ้างแรงงานตั้งแต่การปลูกยางพาราจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต อีกทั้งเกษตรกรไม่มีการอบรมความรู้ต่างๆที่แรงงานต้องทราบในการปลูกยางพาราเพราะเป็นการเสียเวลา การบริหารทรัพยากรมนุษย์ สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรสามารถควบคุมและออกคำสั่งกับแรงงานได้

จุดอ่อน แรงงานมีหายาก แรงงานไม่มีความรู้ในการปลูกยางพารา และค่าจ้างแพง

3. การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development)

มีเกษตรกรเพียงบางกลุ่มนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปลูกยางพารา เช่น ใช้รถไถเพื่อเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา เกษตรกรนำความรู้ในการพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ในการเตรียมพื้นที่ในปลูกยางพารา ใช้ในการปราบวัชพืช เพื่อลดระยะเวลาและต้นทุนในการจ้างแรงงาน โดยการไถรถไถเข้ามาช่วยในการขุดหลุมและนิตยาปราบวัชพืช การพัฒนาเทคโนโลยี สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรบางกลุ่มได้นำความรู้ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี โดยไถรถไถมาใช้ในการพัฒนากระบวนการปลูกยางพาราเพื่อลดระยะเวลา และต้นทุนในการปลูกยางพารา โดยไถรถไถแทนแรงงานคน

จุดอ่อน เกษตรกรบางกลุ่มยังไม่ยอมรับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการปลูกยางพารา

4. การจัดซื้อ (Procurement)

เกษตรกรจัดซื้อวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกยางพารา จากเกษตรกรด้วยกันหรือร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรทั่วไป วัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกยางพาราเป็นชนิดเดิมที่เกษตรกรที่เคยใช้หรือจัดซื้อตามประสบการณ์ที่มีจากการปลูกยางพารา การจัดซื้อ สามารถพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดังนี้

จุดแข็ง เกษตรกรเน้นจัดซื้อวัตถุดิบที่เคยใช้มาก่อนตามประสบการณ์ในการปลูกยางพารา

จุดอ่อน เกษตรกรไม่มีการใช้วัตถุดิบชนิดอื่น ที่อาจทำให้ยางพารามีผลผลิตที่ดีกว่าเดิม

สรุปจุดแข็งจุดอ่อนของเกษตรกร

ตารางที่ 4-11 จุดแข็งจุดอ่อนของเกษตรกร

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. เกษตรกรสามารถจัดหาวัตถุดิบที่หาง่ายตามท้องตลาด และเกษตรกรไม่ต้องหาวิธีดูแลรักษาขางพาราใหม่สามารถใช้วิธีการดูแลรักษาแบบเดิมได้ 2. เกษตรกรมีโรงเรือนสำหรับเก็บวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการปลูกขางพารา ทำให้เกษตรกรสามารถซื้อวัตถุดิบในการปลูกขางพาราได้เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการซื้อวัตถุดิบในการปลูกขางพารา อีกทั้งเกษตรกรมีการจัดการพันธุ์ขางพาราได้ดี 3. เกษตรกรใช้รถไถในการเตรียมดิน จึงทำให้สะดวกสบาย และประหยัดเวลาในการเตรียมพื้นที่ปลูก 4. เกษตรกรเลือกพันธุ์ขางพาราที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่ใช้ปลูกขางพารา 5. เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกขางพาราด้วยวิธีการเหมาจ่าย ทำให้สามารถลดต้นทุนในการปลูกขางพาราลง 6. เกษตรกรผู้ปลูกขางพารา เลือกพันธุ์ขางพาราที่ดี และมีการดูแลและบำรุงรักษาขางพาราที่ดี ทำให้ต้นขางพารามีขนาดลำต้นที่เหมาะสมในการเก็บเกี่ยวผลผลิต 7. เกษตรกรไม่เสียค่าจ้างแรงงานคนในการเก็บเกี่ยวขางพารา จึงลดต้นทุนในการเก็บเกี่ยวผลผลิต	1. เกษตรกรไม่คำนึงถึงต้นทุนการผลิต ไม่มีการพัฒนาความรู้ในการเลือกปัจจัยการผลิต 2. เกษตรกรขาดการจัดการระบบสินค้าคงคลัง โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดสินค้าเข้าออก โดยเกษตรกรจะใช้วัตถุดิบที่สามารถหยิบได้ง่ายก่อน และเกษตรกรไม่มีการจดบันทึกหรือคำนวณค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมในการจัดซื้อวัตถุดิบเพื่อประหยัดต้นทุน 3. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเน้นจ้างรถไถในการเตรียมดิน เนื่องจากไม่มีรถไถเป็นของตนเอง 4. เกษตรกรไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนการผลิต เช่น ราคาพันธุ์ขางพารา ราคาวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกขางพารา 5. แรงงานแบบเหมาจ่ายมีปริมาณน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างดาว และแรงงานแบบจ้างรายวันทำงานไม่คุ้มค่ากับค่าแรงที่จ้าง 6. เกษตรกรบางรายมีพื้นที่การเพาะปลูกที่ใกล้กับพื้นที่การเพาะปลูกต้นยุคาลิปตัส ทำให้มีต้นขางพาราเจริญเติบโตช้ากว่าปกติ 7. แรงงานคนที่เก็บเกี่ยวขางพารา หายาก เนื่องจากราคาขางพารามีราคาถูกลง และสภาพอากาศแห้งแล้ง ทำให้ผลผลิตของขางพาราลดลง

ตารางที่ 4-11 (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
8. เกษตรกรมีรถยนต์ของตนเองในการขนส่งยางพารา ทำให้ลดต้นทุนในด้านการขนส่ง 9. เกษตรกรแยกประเภทของยางแต่ละประเภทเพื่อป้องกันการโดนตีราคารวม 10. เกษตรกรสามารถทำยางพาราที่มีคุณภาพดี 11. เกษตรกรไม่ต้องต่อคิวในการจำหน่ายยางพารา 12. เกษตรกรสามารถขอรับข้อมูลข่าวสารในการปลูกยางพาราจากสหกรณ์ได้ 13. เกษตรกรบางกลุ่มมีการเพิ่มทักษะและความรู้ในการปลูกยางพารา 14. เกษตรกรสามารถควบคุมและออกคำสั่งกับแรงงานได้ 15. เกษตรกรบางกลุ่มได้นำความรู้ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี โดยใช้รถไถมาใช้พัฒนากระบวนการปลูกยางพาราเพื่อลดระยะเวลาและต้นทุนในการปลูกยางพารา โดยใช้รถไถแทนแรงงานคน 16. เกษตรกรเน้นจัดซื้อวัตถุดิบที่เคยใช้มาก่อนตามประสบการณ์ในการปลูกยางพารา	8. เกษตรกรต้องขนส่งหลายครั้งในหนึ่งเดือน ทำให้มีต้นทุนในการขนส่ง 9. เกษตรกรถูกกดราคาพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์ เนื่องจากปริมาณยางพาราไม่ได้ตามเกณฑ์ของทางบริษัท 10. เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคายางพาราได้ และไม่ทราบกระบวนการกำหนดราคาซื้อขายยางพารา ดังนั้น เกษตรกรควรเพิ่มความรู้ในด้านของวิธีการกำหนดราคาซื้อขาย 11. เกษตรกรจะได้รับราคาในการจำหน่ายยางพาราในอีกราคาหนึ่ง 12. เกษตรกรไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการปลูกยางพาราจากอดีตถึงปัจจุบัน 13. เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในการปลูกยางพารา 14. แรงงานมีหายาก แรงงานไม่มีความรู้ในการปลูกยางพารา และค่าจ้างแพง 15. เกษตรกรบางกลุ่มยังไม่ยอมรับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการปลูกยางพารา 16. เกษตรกรไม่มีการใช้วัตถุดิบชนิดอื่นที่อาจทำให้ยางพารามีผลผลิตที่ดีกว่าเดิม

ที่มา: จากการสำรวจ (มิถุนายน 2558)

กลุ่มพ่อค้าคนกลาง

กลุ่มพ่อค้าคนกลางจะทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร รูปแบบการจัดเก็บ รูปแบบการขนส่ง ราคาที่รับซื้อจากเกษตรกร

ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์พ่อค้าคนกลางในเขตอำเภอเปลงยาว เกี่ยวกับจำนวนยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร จะเป็นการรับซื้อยางพาราในรูปแบบของชียางหรือยางก้อน มีปริมาณต่างกันอย่างไรเห็นได้ชัด โดยพบว่าพ่อค้าคนกลางรายที่ 1 มีปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกรประมาณ 100 - 120 ตันต่อเดือน พ่อค้าคนกลางรายที่ 2 มีปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกรประมาณ 60 - 80 ตันต่อเดือน (ตารางที่ 4-12)

ตารางที่ 4-12 ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร

รายการ	จำนวนยางพารา (ตัน/ เดือน)
พ่อค้าคนกลางรายที่ 1	100 - 120
พ่อค้าคนกลางรายที่ 2	60 - 80

ที่มา: จากการสำรวจ (2558)

รูปแบบการจัดเก็บ

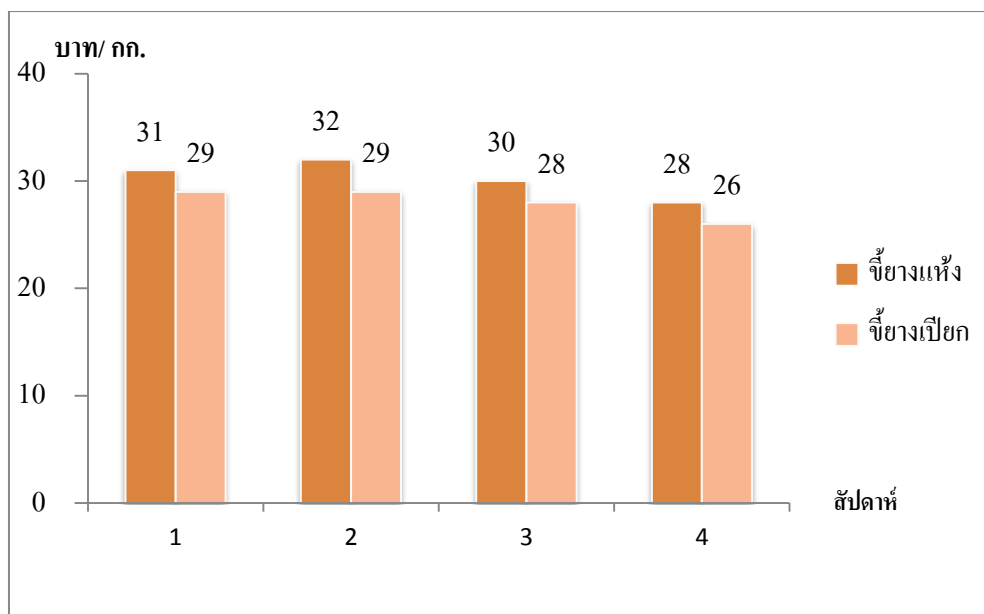
จากการสัมภาษณ์พ่อค้าคนกลางทั้ง 2 ราย พบว่า พื้นที่จัดเก็บเป็นลานกว้าง ลักษณะเทยางพารากองอยู่บริเวณพื้นปูนของลานกว้าง

รูปแบบการขนส่ง

ทางพ่อค้าคนกลางจะใช้เป็นการขนส่งทางถนนเป็นช่องทางการขนส่งไปยังโรงงานรับซื้อยางพารา โดยใช้รถบรรทุก 4 ล้อ และรถบรรทุก 10 ล้อ

ราคาที่รับซื้อจากเกษตรกร

ราคายางพารา (ชียางหรือยางก้อน) ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลราคายางพาราทุกวันพุธของเดือนมิถุนายน โดยราคายางพาราที่เกษตรกรได้รับ (ภาพที่ 4-4)

ภาพที่ 4-4 ราคาที่พ่อค้าคนกลางรับซื้อจากเกษตรกร

ภาพด้านบนแสดงถึงราคาขายพาราที่เกษตรกรได้รับจากพ่อค้าคนกลาง ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 4 ของเดือนมิถุนายน พ.ศ.2558

กลุ่มสหกรณ์

กลุ่มสหกรณ์จะทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร รูปแบบการจัดเก็บ รูปแบบการขนส่ง ราคาที่รับซื้อจากเกษตรกร

ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์สหกรณ์ในเขตอำเภอแปลงยาว เกี่ยวกับจำนวนยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร จะเป็นการรับซื้อยางพาราในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร ประมาณ 100 - 150 ตันต่อเดือน

รูปแบบการจัดเก็บ

จากการสัมภาษณ์สหกรณ์ พบว่า พื้นที่จัดเก็บเป็นคลังสินค้าขนาดใหญ่ เก็บยางพาราไว้บนพาเลท รูปแบบการจัดเก็บยางพาราเป็นแบบ Dedicated Storage (ภาพที่ 4-5)

ภาพที่ 4-5 รูปแบบการจัดเก็บของสหกรณ์

รูปแบบการขนส่ง

ทางพ่อค้าคนกลางจะใช้เป็นการขนส่งทางถนนเป็นช่องทางการขนส่งไปยังโรงงานรับซื้อยางพารา โดยใช้รถบรรทุก 4 ล้อ และรถบรรทุก 10 ล้อ

ราคาที่รับซื้อจากเกษตรกร

ราคายางพาราจากผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลราคายางพาราทุกวันพุธของเดือนมิถุนายน โดยราคายางพาราที่เกษตรกรได้รับ มิถุนายน พ.ศ. 2558 (ตารางที่ 4-13)

ตารางที่ 4-13 ราคาที่สหกรณ์รับซื้อจากเกษตรกร

บาท: กิโลกรัม

ลำดับที่	คุณภาพ 1	คุณภาพ 3	คุณภาพ 4	คุณภาพ 5	บล็อก	แห้ง	เปียก
1	62.98	62.45	61.45	60.50	45.00	31.00	29.00
2	60.26	59.38	59.30	58.35	45.00	32.10	29.20
3	58.94	57.64	56.79	55.94	46.00	45.00	28.00
4	57.94	56.34	55.52	55.12	45.50	29.50	28.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2558)

กลุ่มบริษัทรับซื้อยางพารา

กลุ่มบริษัทรับซื้อยางพารา จะทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร พ่อค้าคนกลาง สหกรณ์ และรูปแบบการจัดเก็บ

ปริมาณยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร พ่อค้าคนกลาง สหกรณ์

จากการสัมภาษณ์บริษัทรับซื้อยางพาราในเขตอำเภอแปลงยาวเกี่ยวกับจำนวนยางพาราที่รับซื้อจากเกษตรกร พ่อค้าคนกลาง และสหกรณ์ จะมีปริมาณยางพาราที่รับซื้อประมาณ 850 - 1200 ตันต่อเดือน แต่บริษัทจะรับซื้อยางพาราตั้งแต่น้ำหนัก 1 ตันขึ้นไป

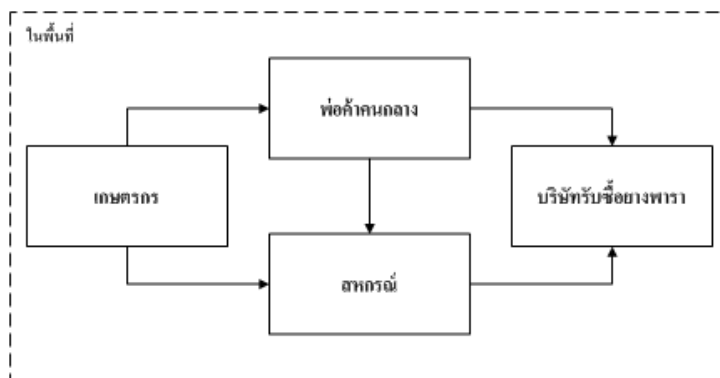
รูปแบบการจัดเก็บ

จากการสัมภาษณ์บริษัทรับซื้อยางพารา พบว่า บริษัทจัดเก็บยางพาราในคลังสินค้า โดยเก็บยางพาราไว้บนพาเลท มีรูปแบบการจัดเก็บยางพาราเป็นแบบ Dedicated Storage (ภาพที่ 4-6)

ภาพที่ 4-6 รูปแบบการจัดเก็บของบริษัทรับซื้อยางพารา

จากการศึกษาภาพรวมของ โഴ้คุณค่าของยางพาราในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าเกษตรกรไม่สามารถจัดจำหน่ายให้กับบริษัทรับซื้อยางพาราได้ จึงต้องจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง และสหกรณ์ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และสหกรณ์

ภาพที่ 4-7 ภาพรวมของโซ่คุณค่าของยางพาราในอำเภอแปลงยาง จังหวัดฉะเชิงเทรา

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีแนวคิดในการรวมกลุ่มกันเพื่อจำหน่ายให้บริษัทรับซื้อยางพารา แต่มีการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจำหน่ายวัสดุการเกษตร ราคาถูก การกู้ยืม เป็นต้น

สรุปภาพรวมความสัมพันธ์ในโซ่คุณค่าของยางพารา

ภาพรวมความสัมพันธ์ของโซ่คุณค่าของยางพาราในอำเภอแปลงยาง จังหวัดฉะเชิงเทรา นั้น พบว่า โซ่คุณค่าของยางพาราเริ่มจาก เกษตรกรผู้ปลูกยางพารามีการจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง และสหกรณ์ ซึ่งพ่อค้าคนกลางและสหกรณ์จะจำหน่ายให้บริษัทรับซื้อยางพาราต่อ โดยผู้ศึกษาได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโซ่คุณค่าของยางพาราในอำเภอแปลงยาง จังหวัดฉะเชิงเทรา ในเรื่องผลตอบแทนของยางพาราที่เกษตรกรได้รับ สำหรับการจำหน่ายยางพาราโดยผ่านพ่อค้าคนกลางมีการกดราคาของยางพาราที่เกษตรกรได้รับ และเกษตรกรยังขาดการจัดการโซ่คุณค่าของยางพารา

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในพื้นที่อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ยังประสบกับปัญหาด้านขาดแคลนปัจจัยการผลิต สภาพแวดล้อมภายนอก และปัญหาด้านแรงงาน ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต และการตลาดของเกษตรกรที่เพาะปลูกยางพารา ศึกษาใช้คุณค่าของยางพารา และวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้มาจากการ 2 ทาง คือ การสัมภาษณ์เกี่ยวกับใช้คุณค่าในการปลูกยางพารา และการเก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกยางพารา โดยข้อมูลทั้งหมดสัมภาษณ์ และเก็บแบบสอบถามจากเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา พ่อค้าคนกลาง สหกรณ์ และบริษัทรับซื้อยางพาราในเขตอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยสุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราจำนวน 43 ราย

สภาพทั่วไปของการผลิตและการตลาดของเกษตรกรที่เพาะปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีอายุอยู่ในช่วง 58 - 68 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4 - 6 คน มีสมาชิกในครัวเรือนที่ปลูกยางพาราจำนวน 2 คน มีประสบการณ์ในการปลูกยางพารามาแล้ว 11 - 15 ปี ในด้านของเนื้อที่เพาะปลูกยางพารา เกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีพื้นที่เพาะปลูกยางพารา 46 ไร่ขึ้นไป เกษตรกรถือครองที่ดินโดยเป็นที่ดินมรดก ในด้านของเงินทุนในการปลูกยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเองในการลงทุนปลูกยางพารา และมีเพียงเกษตรกร 1 ราย ที่กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร

การศึกษาใช้คุณค่าของยางพารา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในเขตอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา นั้นยังขาดการจัดการใช้คุณค่าในการปลูกยางพาราในหลายด้าน ดังนี้

1. ด้านของเงินทุน พบว่า เกษตรกรยังขาดการจัดการใช้คุณค่า ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการจัดหาเงินทุนในการปลูกยางพารา อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม การจัดหาวัสดุค้ำใช้ในการปลูกยางพารา การคำนึงถึงต้นทุนการผลิต เป็นต้น
2. ด้านของแรงงาน พบว่า เกษตรกรยังประสบปัญหาในเรื่องของการจ่ายค่าจ้างแรงงานที่แพง โดยแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ไม่มีความรู้ในการปลูกยางพารา เกษตรกรต้องจ่ายค่าจ้าง

ขั้นต่ำ 180 บาทต่อวัน อีกทั้งเกษตรกรไม่ได้มีการควบคุมคุณภาพการทำงานของแรงงาน เช่น ปริมาณที่แรงงานต้องปลูกได้ในแต่ละวัน เป็นต้น

3. ด้านของการพัฒนาเทคโนโลยี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดการจัดการโซ่คุณค่ามีเพียงเกษตรกรส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้เริ่มนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปลูกยางพารา เช่น การใช้รถไถในการเตรียมดิน เป็นต้น

4. ด้านการเพิ่มความรู้ในการปลูกยางพารา พบว่า เกษตรกรยังขาดการจัดการโซ่คุณค่าในการพัฒนาความรู้ในการปลูกยางพาราอย่างเห็นได้ชัด เช่น เลือกพันธุ์ยางพารา เปลี่ยนปุ๋ย และเปลี่ยนยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น

5. ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้วัตถุดิบในการปลูกยางพาราที่เคยใช้มาก่อน เช่น พันธุ์ยางพารา ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกยางพารา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ใช้แรงงานคนในการปลูกยางพารามีต้นทุนการปลูกยางพาราจนสามารถเก็บเกี่ยวได้เท่ากับ 9,307 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนปีแรกของการเก็บเกี่ยวยางพาราเท่ากับ 7384.74 บาทต่อไร่ (ขึ้นอยู่กับราคายางพารา) หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว ซึ่งสามารถเก็บเกี่ยวได้ต่อไปอีกเป็นระยะเวลา 15 - 30 ปี ขึ้นอยู่กับวิธีการเก็บเกี่ยว โดยแต่ละปีมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาประมาณ 5,095 บาทต่อปี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

1. เกษตรกรควรมีการวางแผนในการผลิตให้มากขึ้น โดยเน้นการลดต้นทุนในการผลิต (พันธุ์ยางพารา ปุ๋ย ยาปราบวัชพืช ค่าจ้างแรงงาน และอุปกรณ์การเกษตร) การเพิ่มปริมาณของผลผลิตยางพารา และคุณภาพของผลผลิตยางพาราเป็นสำคัญ

2. เกษตรกรควรเพิ่มความรู้ด้านต่าง ๆ ในการปลูกยางพารา ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการผลิตเข้ามามีใช้ในการปลูกยางพารา เช่น การเตรียมพื้นที่ปลูกยางพารา การเลือกพันธุ์และปุ๋ยในการปลูกยางพารา เป็นต้น

3. เกษตรกรควรจัดบันทึกข้อมูลด้านต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกยางพาราอย่างสม่ำเสมอ เช่น ต้นทุนต่อไร่ ปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ต่อไร่ ราคายางพาราที่ได้รับ ราคาอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูก เป็นต้น

4. เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มกับในระดับเกษตรกร เพื่อจะจำหน่ายให้กับบริษัทรับซื้อยางพารา ซึ่งให้ได้ราคาที่สูงขึ้น โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง และสหกรณ์

พ่อค้าคนกลาง

พ่อค้าคนกลาง ควรลดการกดราคาขายพาราจากเกษตรกร เพื่อเป็นช่องทางช่วยเหลือเกษตรกร

สหกรณ์

1. สหกรณ์ ควรให้ความรู้ในการคัดแยกยางพาราคุณภาพดี เพื่อลดการตีราคารวมกับยางพาราคุณภาพต่ำ

2. สหกรณ์ ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับยางพารา เช่น การปลูกยางพารา การดูแล การเก็บเกี่ยวผลผลิต และการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปลูกยางพารา เป็นต้น

บริษัทรับซื้อยางพารา

1. บริษัทรับซื้อยางพารา ควรให้ความช่วยเหลือในด้านราคาที่เกษตรกรจะได้รับ

2. บริษัทรับซื้อยางพารา ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรให้ด้านต่างๆ เช่น การกำหนดราคา การคัดคุณภาพของยาง เป็นต้น

ภาครัฐบาล

1. ภาครัฐควรหาแนวทางในการลดต้นทุนในการผลิตหรือเพิ่มราคาขายพาราให้กับเกษตรกร

2. ภาครัฐควรเข้ามาแก้ไขปัญหาค่าขนส่งที่แพงและความผันผวนของราคาน้ำมันที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงที่ให้มีค่าขนส่งมีค่าสูง

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุงโซ่คุณค่าของยางพาราในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

จากการวิเคราะห์โซ่คุณค่าของยางพารา และต้นทุนผลตอบแทนในการปลูกยางพาราของเกษตรกรนั้น การศึกษาในครั้งต่อไปสามารถนำข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมาใช้ในการศึกษาถึงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมยางพารา กระบวนการส่งออกยางพาราไปยังต่างประเทศ อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์โซ่คุณค่าและต้นทุนผลตอบแทนของสินค้าเกษตรชนิดอื่น เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส เป็นต้น

บรรณานุกรม

- พรพรรณ ต่อสัมพันธ์ดี. (2553). การวิเคราะห์ใช้คุณค่าของอ้อย ภูมิศึกษาอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา ปีการเพาะปลูก 2552/ 2553. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถิติยางไทย. (ม.ป.ท). พื้นที่ปลูกยางของประเทศไทย. วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤษภาคม 2558, เข้าถึงได้จาก http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm
- วรรัตน์ สาคร. (2553). การวิเคราะห์ต้นทุนทางการเงินในการปลูก ข้าวโพดหวานของเกษตรกร ตำบลจอมหมอกแก้ว อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. แบบฝึกหัดการวิจัยปัญหาเศรษฐกิจ ปัจจุบัน, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วีรพัฒน์ เศรษฐ์สมบูรณ์. (2550). การหาทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับโรงงานจึงคองเพื่อการส่งออก. วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤษภาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://slideplayer.in.th/slide/2970536/>
- สุธี เอี่ยมโอภาส. (2553). ศึกษาถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนทำสวนยางพารา ในเขตตำบลเกาะจันทร์ อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. แบบฝึกหัดงานวิจัยเศรษฐศาสตร์บัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Hoang Thi Bao Thoa. (2549). การจัดการห่วงโซ่คุณค่าของบริษัทสิ่งทอในเวียดนาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- Yu Jie. (2555). ระบบการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรมการศึกษาสองภาษาสำหรับการสร้างห่วงโซ่คุณค่า. คณะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม ชุดที่ 1

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์โซ่คุณค่าของยางพารา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการเพาะปลูก 2556/2557 โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านต้นทุนการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิต

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคจากการปลูกยางพารา รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

1.1 อายุ ปี

1.2 เพศ () ชาย () หญิง

1.3 ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา ชั้นปีที่

() มัธยมศึกษา ชั้นปีที่

() ปริญญาตรี

() อื่น ๆ ระบุ

1.4 ขนาดของครัวเรือน

1.4.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน

1.4.2 สมาชิกในครัวเรือนที่ทำอาชีพปลูกยางพารา คน

1.5 ประสบการณ์ในการปลูกยางพารา ปี

1.6 เนื้อที่เพาะปลูกยางพารา ปี การเพาะปลูก 2556/2557 จำนวน

.....ไร่

1.6.1 พื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรเองไร่

1.6.2 เช่าพื้นที่เพาะปลูกไร่ ราคาไร่ละบาท/ปี

1.7 เงินทุนที่ใช้ในการปลูกยางพารา ปี การเพาะปลูก 2556/2557

() เงินทุนส่วนตัว

() เงินกู้ยืม จาก อัตราดอกเบี้ยบาท/ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพารา ปีการเพาะปลูก 2556/2557

2.1 การเตรียมดิน

2.1.1 การเผาไร่ เผา ไม่ได้เผา

2.1.2 การไถตะ ไถ ไม่ได้ไถ

2.1.3 การไถแปร ไถ ไม่ได้ไถ

2.1.4 การขุดหลุม ขุด ไม่ได้ขุด

2.2 พันธุ์ยางพาราที่ใช้ปลูก

RRIM 600

PB 235

KRS 251

2.3 แหล่งที่มาของพันธุ์ยางพารา

เกษตรกรซื้อปลูกเอง

หน่วยงานรัฐ

อื่น ๆ ระบุ

2.4 วิธีการปลูกยางพารา

ปลูกด้วยแรงงานคน อื่นๆ ระบุ.....

2.5 การดูแลรักษา

2.5.1 การให้น้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ ชลประทาน อื่นๆ

2.5.2 การใส่ปุ๋ย

ใส่ปุ๋ย ไม่ใส่

2.5.3 การกำจัดวัชพืช คือ

2.5.4 วิธีการกำจัดวัชพืช

ใช้แรงงานคน ใช้เครื่องจักร

ใช้สารเคมี อื่น ๆ ระบุ

2.5.5 การกำจัดโรคยางพารา คือ

ทำ ไม่ได้ทำ

2.5.6 การปลูกซ่อมแซม

ทำ ไม่ได้ทำ

2.6 การเก็บเกี่ยว

2.6.1 ช่วงเวลาที่เก็บเกี่ยว

2.6.2 วิธีการเก็บเกี่ยวยางพารา

() ใช้แรงงานคน ค่าจ้าง บาท/วัน

() ใช้แรงงานคน แบ่ง 65:35 จากรายได้

() ใช้แรงงานคน แบ่ง 60:40 จากรายได้

() ใช้แรงงานคน แบ่ง 50:50 จากรายได้

2.6.3 การขนยางพาราไปยังโรงงานรับซื้อยางพารา

() ขนเอง

() จ้างขนส่ง ค่าจ้างขนส่งบาท/ตัน

2.6.4 พาหนะที่ใช้ขนส่งยางพารา

() รถบรรทุก 4 ล้อ

() รถบรรทุก 6 ล้อ

() รถบรรทุก 10 ล้อ

() อื่นๆ ระบุ.....

2.6.5 การจำหน่ายผลผลิตให้โรงงานรับซื้อยางพารา

() เกษตรกรขายเอง

() ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง

() อื่น ๆ ระบุ

ตอนที่ 3 ข้อมูลต้นทุนการผลิตยางพาราและการใช้ปัจจัยการผลิต

(บาท : ไร่)

กิจกรรมค่าใช้จ่ายในการปลูกยางพารา (เริ่มต้นปลูก)

3.1 ค่าจ้างแรงงาน

3.1.1 การเตรียมดิน

- ขุดคอ เผาตอ.....

- ไถตะ โถนูกเบิก.....

- ปรับหน้าดิน.....

- ไถแปร.....

- บุคหลุม.....
- 3.1.2 เตรียมพันธุ์ปลุก/ซอมแซม
 - ค่าปลุก/ซอม.....
 - ค่าตัดกิ่งยางพารา.....
 - อื่น ๆ.....
- 3.1.3 การใส่ปุ๋ย
 - ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยคอก ครั้งที่ 1.....
 - ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยคอก ครั้งที่ 2.....
 - อื่น ๆ.....
- 3.1.4 ค่าใช้จ่ายปราบศัตรูพืชและวัชพืช
 - ใช้จ่ายปราบศัตรูพืช.....
 - ใช้จ่ายปราบวัชพืช.....
- 3.1.5 การให้น้ำ
 - การให้น้ำ ครั้งที่ 1.....
 - การให้น้ำ ครั้งที่ 2.....
 - การให้น้ำ ครั้งที่ 3.....
 - การให้น้ำ ครั้งที่ 4.....
- 3.1.6 ถางหญ้าโคนต้นยาง
 - ถางหญ้า.....
- 3.1.7 ค่าแรงงานอื่น ๆ
 - ระบุ
 - ระบุ
- 3.2 ค่าวัสดุและอุปกรณ์
 - 3.2.1 ค่าพันธุ์ยางพารา.....
 - 3.2.2 ค่าปุ๋ย
 - ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมักครั้งที่ 1.....
 - ค่าปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมักครั้งที่ 2.....
 - ค่าปุ๋ยอื่น ๆ.....
 - 3.2.3 ค่ายาปราบวัชพืชและศัตรูพืช
 - ค่ายาปราบวัชพืช.....

- ค่าขายปราบศัตรูพืช.....
- 3.2.4 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น
 - ค่าน้ำมันในการดูแลรักษาขางพารา.....
 - ค่าน้ำมันเชิงเพลิงขางพารา.....
- 3.2.5 ค่าอุปกรณ์ต่างๆ
 - เครื่องสูบน้ำ.....
 - อุปกรณ์ส่งน้ำ.....
 - เครื่องพ่นยามือโยก.....
 - เครื่องพ่นยามอเตอร์.....
 - เครื่องพ่นยาอื่น ๆ.....
 - รถแทรกเตอร์ขนาดใหญ่.....
 - รถแทรกเตอร์ขนาดเล็ก.....
 - รถยนต์คู่แฉี่.....
 - รถมอเตอร์ไซค์คู่แฉี่.....
 - ค่าที่พักคนงาน.....
 - จอบ.....
 - ถ้วยขาง.....
 - ลิ่นขางหรือช้อนขาง.....
 - มีดกรีดยาง.....
 - ถังเก็บน้ำขาง.....
 - อื่น ๆ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.1 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปลูกขางพารา

4.1.1 ด้านการผลิต

ที่ดิน

.....

.....

.....

พันธุ์ยางพารา

.....
.....
.....

แรงงาน

.....
.....

เครื่องมือและอุปกรณ์

.....
.....

น้ำ

.....
.....
.....

4.1.2 ด้านการจำหน่าย

การขนส่ง

.....
.....
.....

ราคาและการจำหน่าย

.....
.....
.....

ด้านการเงิน

.....
.....
.....

อื่น ๆ

.....
.....

4.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
สุวัฒน์ ติลายุทธ์โท (ผู้วิจัย)

แบบสอบถาม ชุดที่ 2

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์โซ่คุณค่าของยางพารา อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการเพาะปลูก 2556/2557 โดยแบ่งการเก็บข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก (Primary Activities)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมหลัก (Primary Activities)

1. ระบบโลจิสติกส์ภายใน (Inbound Logistic)

1.1 แหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพารา

1.1.1 แหล่งที่มาพันธุ์ยางพารา.....

.....

1.1.2 แหล่งที่มาปุ๋ย.....

.....

1.1.3 แหล่งที่มายาปราบศัตรูพืชและยาฆ่าแมลง.....

.....

1.1.4 แหล่งที่มาของอุปกรณ์ในการปลูกยางพารา

.....

1.1.5 อื่น ๆ

.....

.....

1.2 การเก็บรักษาวัตถุดิบที่ใช้ในการปลูกยางพารา

1.2.1 การเก็บรักษาพันธุ์ยางพารา

.....

.....

1.2.2 การเก็บรักษาปุ๋ย

.....
.....

1.2.3 การเก็บรักษาปราบศัตรูพืชและยาฆ่าแมลง

.....
.....

1.2.4 การเก็บรักษาอุปกรณ์ในการปลูกยางพารา.....

.....
.....

1.2.5 อื่น ๆ

.....
.....

2. การปฏิบัติการ (Operation)

2.1 ขั้นตอนหรือวิธีการปลูกยางพารา

2.1.1 การเตรียมดิน

.....
.....

2.1.2 วิธีการปลูก

.....
.....

2.1.3 วิธีการดูแลรักษาในช่วงเวลาที่ปลูก

.....
.....

2.1.4 ระยะเวลาในการปลูก

.....
.....

2.1.5 วิธีการเก็บเกี่ยว

.....
.....

2.1.6 อื่น ๆ

.....
.....
.....

3. ระบบโลจิสติกส์ภายนอก (Outbound Logistic)

3.1 วิธีการขนส่งยางพาราไปยังโรงงานรับซื้อยางพารา.....

.....
.....

3.2 การจัดหาพาหนะที่ใช้ในการขนส่งยางพารา

.....
.....

3.3 จำนวนยางพาราที่ส่งให้โรงงานรับซื้อยางพารา.....

.....
.....

4. การตลาดและการขาย (Marketing and Sales)

4.1 สินค้า (Product)

4.1.1 วิธีการคัดยางพาราส่งโรงงานรับซื้อยางพารา.....

.....
.....

4.1.2 หลักเกณฑ์ในการคัดยางพาราของโรงงานรับซื้อยางพารา.....

.....
.....

4.2 ราคา (Price)

4.2.1 ราคายางพาราที่เกษตรกรได้รับ

.....
.....

4.2.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดราคายางพารา

.....
.....

4.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

4.3.1 ช่องทางการส่งขายพารา.....

.....

.....

4.4 การส่งเสริมทางการตลาด (Promotion)

4.4.1 แรงจูงใจที่ได้รับจากโรงงานรับซื้อพารา.....

.....

.....

5. การบริการ (Service)

5.1 บริการต่างๆ ที่ได้รับจากโรงงานรับซื้อพารา

.....

.....

5.2 บริการต่างๆ ที่ได้รับจากภาครัฐบาล

.....

.....

5.3 บริการต่างๆ ที่ได้รับจากภาคเอกชน

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities)

1. โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)

1.1 การเงินและบัญชี

1.1.1 แหล่งที่มาของเงินลงทุน

.....

.....

1.1.2 แหล่งที่กู้ยืมเงิน

.....

.....

1.1.3 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม

.....

.....

1.1.4 ระยะเวลาในการกู้เงิน

.....
.....

1.1.5 วิธีการชำระเงินกู้

.....

1.1.6 การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในการปลูกยางพารา

.....

1.2 ระบบข้อมูล

1.2.1 ข้อมูลข่าวสารจากโรงงานรับซื้อยางพารา

.....

.....

1.2.2 ข้อมูลข่าวสารจากรัฐบาล

.....

.....

1.2.3 ข้อมูลข่าวสารจากเอกชน

.....

.....

1.3 การจัดการทั่วไป

1.3.1 การเพิ่มความรู้ในการปลูกยางพารา.....

.....

.....

1.3.2 การเพิ่มความรู้ในการใช้อุปกรณ์ในการปลูกยางพารา.....

.....

.....

1.3.3 การรวมตัวของกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกยางพารา

.....

.....

1.3.4 วางแผนการปลูกยางพารา

.....

.....

2. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Management)

2.1 แหล่งที่มาของแรงงาน

.....

2.2 ขอบเขตของการจ้างงาน

.....

2.3 อัตราค่าจ้าง

.....

2.4 ระยะเวลาในการจ้าง

.....

2.5 ความรู้ที่แรงงานต้องมี

.....

2.6 การอบรมความรู้ในการปลูกยางพารา เก็บเกี่ยวหรือดูแลรักษาให้กับแรงงาน

.....

.....

2.7 อื่น ๆ

.....

3. การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology Development)

3.1 เทคโนโลยีที่ใช้ในการปลูกยางพารา

.....

.....

.....

3.2 อบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพารา

.....

.....

.....

3.3 มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการยางพารา

.....

.....

3.4 เงินทุนสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยี

.....

4. การจัดซื้อ (Procurement)

4.1 การจัดซื้อพันธุ์ยางพารา

.....

4.2 การจัดซื้อปุ๋ย

.....

4.3 การจัดซื้อยาปราบศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง

.....

4.4 การจัดซื้ออุปกรณ์ในการปลูกยางพารา.....

.....

4.5 อื่น ๆ

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
สุวัฒน์ ลีลายุทธ์โท (ผู้วิจัย)